

Эхэ найхан нютагаа эд камта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1995
ДЕКАБРИИН
16
Убэлэй эхин улаатшан
гахай
нарын 24
СУББОТО
гарагаји 7
№238 (19331)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

Хунгалтада бултадаа хабаадаа!

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУНГУУЛИЙН КОМИССИЙН ХАНДАЛГА

Республикын хунгалтада! Оной декабриин 17-до Федерациин Гүрэнэй Буряад Республикын өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын зургаануудта болохонь гэшэ. Арадай нэгэ мандагтай 9-дэхи округхоо 9 дэбжүүлэгдээ гээд Федеральна округто ба хамтаралнууд ба абтанхай. Буряад Республикын нютагай

өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын зургаануудай депутатай хуурида дунда зэргээр 3 кандидат, районууд болон гороуудай нютагай хүтэлбэрилгын гулваанарай тушаалда 4 кандидат, зарим районуудта 10 хүрэтэр кандидатууд дэбжүүлэгдэнхэй. Буряад Республикын харьяата газар дээрэ хунгалта үнгэргэхэ хунгуулийн 780 учасок бэлэн болгодоод байна. Конституцияр олгогдоһон эрхээ бээлүүлхэ

бүхы эрхэ байдал хунгалтада олгогдобо. Буряад Республикын хунгуулийн комисси республикын бүхы хунгалтада хандан, декабриин 17-до болохо хунгалтада эдэбхитэйгээр хабаадажа, Гүрэнэй Дүүмын болон Буряад Республикын нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын зургаануудай нэрэ хүндэдөө хүрэмөөр кандидатуудай түлөө дуугаа үгээл!

ХУУЛИТА ЭРХЭМНАЙ, ХҮНДЭТЭ УЯЛГАМНАЙ!

Хунгалта, юрэнхыдоо, тон сэхэ удха бүгдэй хэрэг мүн гээдхээхэдэмни, хэнише шахагүй ааб даа Россин Федеральна Гүрэнэй Дүүмын депутатуудай бүхы гүрэн түрын удха шанартай нэскэ кампани болоно ха юм. Яахадааб мүнөө болохоо байһан хунгалтын хунгалтада эгигэл найдабарида депутатуднай оронойнгоо политическэ хөгжолтын саашанхи алас замые ойлохо, экономико ба соёлые хүгжөөхэ хубитаяа оруулха байна бишуу. Ушар олон депутата кандидатууд сооһоо нэгэтыень шэлэжэ, үнэхөөрөөл хэнэй түлөө үгэхэ байһанаа найнаар бодомжолхо болонобди. Хүндэтэ хунгалта, эдэ бүгэдэ ананай, танай мэдэлэй, танай хүсэл зоригтой, нарын хэрэг байһые гүйсэдөөр мэдэрэе. Арадай нарын туршада хунгалтын урда тээ хунгалта "урилдаанай" эсэсэй зурлаа дээрэ бидэ хүрэхэ ерээбди. Тэрэнэй нэгэдэхи хунгалтын үдэр, хоёрдохи зурлаанай дүнгүүд байна ха юм. Хунгалтада хунгалта идхалга ябуулан, телевизорнүүдэй радиогой динамигууднаа үгэ хэлэхэн хунгалта үдэр бүрийн "хэрбээ би хунгалтада хаа..." гэхэн үгэнүүд хунгалта хашартайше болоһон байжа хунгалтада хашартайше кандидат бүхэн эрээдүйн ажал ябуулгын программа үгэхэ, ойлгуулха, идхаха ёһотойл даа. Хунгалта бүхэндэ хунгуулийн учасокта хунгалта, 4 бюллетень барюулагдаха гэшэ. Буряадай нэгэ мандагтай 9-дэхи депутата кандидатые хунгалта хунгалта, хоёрдохинь - хунгуулийн нэгэдэлнүүд, хунгалта дэбжүүлэгдэжэ, федеральна хунгалта депутатта кандидатуудай хунгалта, гурбадахинь - нютагай хүтэлбэрилгын гулваанарай тушаалда хунгалта нэрэнүүдтэй бюллетень, хунгалта, районно болон городской хунгалта кандидатуудай нэрэтэй

бюллетень болоно. Гансал Улаан-Удын Железнодорожно районной 45-дахи округой хунгалтада 5 бюллетень абаха гэшэ. Юүдэб гэхэдэ, тэдэнэр тус округхоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатые хунгалта байна ха юм. Мүнөө хаа хаанагүй хунгалтада бэлэн болонхой. Республика доторнай бүхы дээрээ хунгуулийн 347 округ тоологдоно. Тэдэнэй 22-ынь Улаан-Удэ хотодо юм. Тийхэдэ республика соомнай 600 мянга гаран хунгалтада дуугаа үгэхэ ёһотой гээд мэдээсэхэмни. Хунгалтада хэрэгтэй бүхы хэблэлэй продукция (хунгуулийн бюллетеньнүүд, протоколнуудай болон бусад тэмдэглэлнүүдэй бланкнүүд) район бүридэ эльгээгдээ. Захааминай, Ахын, Муйскын, Баунтын, Хурамхаанай районуудай хүнүүдэй ажаһуудаг ба ажалладаг заха холын газарнуудта онсо анхарал хандуулагдана. Тэрэ холын газарта мори унаагаар, зарим газарта нь вертолётдоор ошохо, хунгалта үнгэргэхэ даабари үгтэнхэй. Хунгалтада 3 үдэр урид - декабриин 14-нэй, 15-нэй, 16-нэй үдэрнүүдтэ тиимэ хүдэлмэри ябуулагдана. Республикын хунгуулийн комиссида 14 гэшүүн хунгалтанхай юм. Комиссийн гэшүүн бүхэндэ районууд даалгаданхай. Комиссийн бүхы гэшүүд өөрынгоо даалгаданхай районуудта ошохо, хунгалта тухай асуудалаар семинарнуудые үнгэргөө. Гадна республикын газетэнүүдэй хунгалтануудта, радио болон телевиденээр хунгуулийн бюллетеньнүүд соо ямар тэмдэгүүдые хэхэ тухай асуудалаар ойлгууламжын хүдэлмэри шадал зэргээрэ ябуулаабди. Эдэ бүгэдые тобшолон тодорхойлодоо, хунгалтада бэлэмди гэжэ хэлэхэмни. Хүндэтэ хунгалтада, дуугаа үгэхээ хунгуулийн учасоктуудта эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр ерыт гэжэ Буряад Республикын хунгуулийн комиссийн зүгһөө уряалнаб.

Л.ДЕДЮХИНА,
Буряад Республикын хунгуулийн комиссийн секретарь.

Шагнал

нэрэ зэргэ олгобо гэбэл:
Дугаров Дашинима Санжиевичта - хүгжэм шэнжэлгшэ.
Мельникова Лидия Ивановна - Буряадай гүрэнэй телерадио-дамжуулгын

компанийн радио-дамжуулгын программануудые хүтэлбэрилэгшэ.
Яковлев Максим Николаевичта - Буряадай телерадио-дамжуулгын компанийн радио-дамжуулгын программануудые хүтэлбэрилэгшэ.

УГТАН АБАХААР БЭЛЭН

Улаан-Удын локомотивна депогой спортын зал соо оршодог хунгуулийн учасокта Гагаринай, Клыпинэй, Путейскэ, 1905 оной революциин, Шульцын гудамжануудта ажаһуудаг зон дуугаа үгэхэ юм. Учасоктай хунгуулийн комиссийн секретарь Галина Петровна Котова хунгалтада юрэнхыдөө бэлэмди гэжэ хэлэнэ. Учасокта ородог байшангуудта хунгалтада урихан хуудаһанууд няагдаа, урилганууд почтын хайрсагуудаар хөгдээ. Кандидатууд тухай мэдээсэлэй самбар бии. Дуугаа үгэлгын шэнэ түхэлнүүд энэ удаа хэрэглэгдэхэ, нэрлэбэл, гэрһээ телефоноор болон болзорһоо урид дуугаа үгэлгэ гэхэ мэтэ. Тус учасоктай хунгалтада Гүрэнэй Дүүмын, нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын зургаануудай хунгалтада гадна Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудта кандидатууд А. С. Коренев, С. В. Тоневичкая гэгшэдэй түлөө дуугаа үгэхэ. Энэмнай учасоктай ородог округхоо гаража ошоһон депутатай орондо депутатые хунгалта нэмэлтэ хунгалта болоно.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Г. П. Котова; хунгуулийн учасок хунгалтада уртажа абахаар бэлэн.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

Республикын агропромышленна комплексые тогтонжоруулан хүгжөөхэ программа тухай

ДҮРШЭЛ ШАДАБАРИЯ АРЬБАДХАЖА, ДОРОЙТОЛГОНОО ГАРАХА

Л. Потапов, Буряад Республикын Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ

Хэр угтаа хойшо Буряад орондо агропромышленна комплекс, тодорхойлон хэлбэл, хүдөө ажыхимнай бүхы арадай ажыхын гол шухала халбаринуудай нэгэн байгаа, мүнөөшье байна. Хүн зониймнай хэрэглэдэг эдэе хоолой зүйлнүүдэй аяар 70 процентнь хүдөө ажыхинаа абтана ха юм.

Манай республика газар дайдынгаа хэмжээгээр Россин Федераци соо 13-дахи нуури эзэлдэгшье наа, хүдөө ажыхын продукция үйлэдбэрилгөөр 58-дахи нуурида гарашанхай. Үшөө тэрээн дээрэнэ һүүлэй жэлнүүдтэ орон соо бэелүүлэгдэжэ байһан аграрна реформо республикын агропромышленна комплексые, илангаяа хүдөө ажыхые хүндэхэнөөр сохёо, доройтуулаа. Энэ талаар хэгдэһэн ехэ хубилалтануудай манай эндэхи оорын онсо эрхэ байдалые, байгаалиимнай орёо бэрхэтэй, гэрүүн уларилые хараада абтангүй бэелүүлэгдэһэниинь харамтай. Манай хүдөө ажыхыда материално-техническэ һууриин, агросервисэй, хангалгын, зоной хэрэглэмжын, гэр байрын, социальна барилгануудай талаар анханһаа хойшо дугамаг, тулюуршаг байдалтай байһан ааб даа.

Энээн дээрэнээл Буряад Республикын Правительствын хэды олон хэмжээ ябуулануудые абаашье наань, хүдөө үйлэдбэриин, бүхы юумэнэй доошоо уналга зогсоогдожо шадагдаагүй. Жэшээнэ, энэ барагдахаяа байгша ондоо хүдөөгэй бүхы ажыхинуудта продукция үйлэдбэрилгэ 1991 онойхитой сасуулахда 32 процентээр доошолоо. Промышленна продукция сэнгүүдэй, хүдөө ажыхые хангадаг электрын элшэ хүсэнэй, шэнгэн, түлшэ болон тонодолгын хэрэгсэлнүүдэй түлбэрин хэтэрмэ үнэтэй болохоодо, хүдөөгэй ажыхинууд шэнэ техника, тэдэндэ хэрэгтэй юумэнүүдые, илангаяа минеральна үтэгжүүлгэ, эрхим һайн сортын үрэнэ гэхэмтые абаха шадалгүй болохоодо, тарилгынтаа газарые хороохо баатай болоно. Мүнөө ажыхынуудта байһан 8,5 мянган тракторай хахадһаа олонхиинь жуушаржа халаха боловхотой. Таряа хуряалин комбайнууд бүришье муудашоо. Эдэ бүгэдэһөө боложо, таряалангай ургасашье доошолоо.

Мал ажалданы баһал нимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Мяханай, һүнэй, мүн үндэгэнэй, ноһондой дүнгүүдэй ахир бага, ямаршье урмашуулагүй байхада, ажыхинууд диилэнхидээ мал ажалай продукция үйлэдбэрилгэ яаха аргагүй доошоо улаа.

Энээнһээ уламжалан, эдэе хоолой зүйлнүүдые буйлуулдаг предпритинуудта мяха болон тэрэнэй продукция гаргалга 6,7 дахин, элдэб янзын колбасануудые буйлуулга - 50 процентээр, малай тоһо үйлэдбэрилгэ - 5 дахин, һүн - 9 дахин бага болоо.

Тэрэнэй хажуугаар продукциинь үнэгүйгөөр абаханаа гадна үнөөхил мүйгөөрөө хашагдажа, буйлуулдаг промышленностин предпритинууд ажыхинуудай тушаһан эдэе хоолой зүйлнүүдэй түлөө хэдэн нараар тоосожо шаданагүй. Иймэ болоод байхадань, хүдөөгэй болохон хамтын, фермерскэ ажыхинууд мяха, һүеэ дэлгүүртэ гаргажа худалдаха, продукция оөһэдөө буйлуулха цехүүдые түхээрхэ ушартай болоно. Тийгэжэ нэгэ талаараа эдэе хоол зүйлнүүдэе томо предпритинууд хахад хүсэндэе хүдэлэгдэнэ, байлгагдаха туйдаа хүрэнэ. Нүгөө талаараа хүдөө ажыхыда һомологдоһон мүнгэ зоори ашаг үрэ багатай, жэжэ үйлэдбэридо тарагданһана.

ХАЖУУ ТЭЭШЭЭ ХАЗАГАЙРНАНАЙ ХОЙШОЛОН

Энээн дээрэнээ республикын Правительство 1995 оной февральда тогтоол абажа, тэрээн соо буйлуулгын промышленностин багашаг предпритинуудые хүгжөөхэ программа баталаа һэн. Тусхайлбал, продукция буйлуулдаг предпритинуудые тодорхой эзэдтэй болгохоодо, хиналтын зарим акцинуудые эдэе хоол үйлэдбэрилгэшэдтэ үгэсэхэ. Тэдэнэй хоорондох хамжаа харилсааны хүгжөөхэ зорилго табигдаһан байгаа. Үнэн дээрэ, энэнь бүтээгүй.

Жэшээ болгон харуулбал, Бэнцүүрэй тоһондой завод коллективэй мэдэлэй болоо. Хүдэри-Сомондой заводой акцинуудай 86 процентнь тэндэхи коллективэй гарта ороод, миин 14 процентнь ажыхинуудта хүртөө. Правительствын оролдолгын апаар лэ 1995 ондо Улаан-Үдын һүнэй комбинадай акцинуудай 51 процентнь һү тушаадаг ажыхинуудта үгтэхэ болоо.

Хүдөө ажыхы али хэрэгтэй юумээр хангадаг предпритинуудай болон ажыхинуудай хоорондох харилсаанда баһал нимэрхүү байдал тохёолдохой. Үнгэрхэдөө, Улаан-Үдын мяханай комбинадта болон элдэб заһабарилгын-техническэ предпритинуудта нэгэшье түхэриг мүнгэ үгөөгүй аад, тэдэндэ ямаршье хайдагүй ондоо, тээһээ ерээшэдэй аукцион дээрэнээ

тэдэнэй акцинуудые худалдажа абаһадаг ушар бии.

Харин нүгөө талаараа Мухар-Шэбэрэй тоһондой завод (генеральна директорын Г. М. Сыденова) предпрития акционировалхадаа, акцинуудайнгаа 89 процентые һү тушаадаг ажыхинуудта үгөө. Эндэ продукция худалдаха, сэн тогтоохо, ашаг олзо хубааха хүрэтэр бүхы асуудал директорнүүдэй совет дээрэ хамтаараа хэлсэжэ шийдхэдэг. Тэдэнэр өөһэдэн хоёр магазинтай юм.

Үшөө нэгэ һайшаамаар жэшээ. Хурамханай РТП (директорын Ю. Ф. Дармороз) предпрития акционернэ эмхи болгохоодо, тэндэхи бүхы ажыхинуудые хангаха машинно-технологическа станци эмхидхэдэ, тэдэнэй 7 мянган гектар таряалан элдүүрилжэ, 3500 гектартань шэниисэ, 1000 гектарта гэршүүхэ тариха оруулан байна. Энэ эмхи зүгы үсхэбэрилнэ, халаан соо 3 тонно хилээмэ бариха пекарни түхээрээ. Час соо 1 тонно крупорушка гаргаха тээрмэтэй.

Гэбэшье иимэ жэпээнүүд үшөөл үсөөн. Республикын колхоз, совхозуудай 54 процентнь эмхидхэлээ хубилгажа, газараа, зоори хэрэгсэлнүүдээ хубаабашье, үйлэдбэриэе ашаг үрэтэйгөөр эрхилнэ гэхын аргагүй. Тэдэнэй олонхинь таряашадай ажыхинуудай эблэ, нэгдэлнүүд, хүдөө ажыхын хамжаан (кооператив, нүхэсэл гэхэ мэтэ) юрэл шэнэ нэрэтэй болохоһоо ондоо тиймэ һайн хубилалта туйлажа шадаагүй. Илангаяа ажыхы эрхилэлгын экономическа шэнэ онолоргануудые үшөөл олоогүй байһаар.

Мүн 1992-1993 онуудта фермерскэ ажыхинуудые олоор эмхидхэхэ гэхэн хүдэлөөншье аша үрээ харюулаагүй, 1995 оной июлин 1-дэ республика соо фермерскэ ажыхинуудай тоо 3297 болоод байгаашье наа, республикын адууһа малайн тоо толгой республикын нийгын хэмжээнэй миин 3,4 процент, мал ажалай продукция үйлэдбэрилгэ 0,1-3,9 процент болоно. Хэжэнгын, Захааминай, Яруунын аймагуудта фермерскэ ажыхинуудайланга олоор эмхидхэгдэнхэй. Тээд зарим ушарта хамтын ажыхинуудые бодомжогүйгөөр жэжэлхэдэ, бутаруулахда, хүдөө ажыхын продукция үйлэдбэрилгэ эрид доошолоо, арга шадал багатай зонинь социальна талаар хамгаалалтагүй үлэнэ, ажалай гүрим, журам муудана, үйлэдбэриин томо мастерской, малай комплекс гэхэ мэтэ һандаржа халана.

Үйлэдбэриин үрэдүнгүүдэй доошолоодо, нотагуудай бюджеттэ мүнгэн мүртэй ороногүй, хүнүүдые ажалаар хангахань бэрхэтэй болоно. Хэрбээ 1991 ондо АПК-да 79 мянган хүн хүдэлжэ байгаа наа, 1995 ондо тэдэнэй тоо арай гэжэ 50 мянганда хүрэнэ. Хүдөөдэ ажал хэхэ аргатай зоной аяар 23 процентнь хүдэлмэригүй байна.

Газарай үрэгжэл дээшлүүлхэ, уһалха, хурьһэ хамгаалха, үгэгжүүлгэ оруулха, буртаг ногоонтой, хорхой шумуултай тэмсэхэ, эрхим, сортын үрөөр тарилга хэхэ, үрэнэ шэнэхэ, малай үүлтэр һайжаруулха гэхэ мэтэ шухала хэмжээ ябуулануудай хэгдэхээ болхоодо, таряан болон мал ажалай үрэ дүнгүүд жэл бүхэндэ доошолжо байна.

Эдэ бүгэдэ тушаа тоогүй олон жэшээ, баримтануудые дурдажа болохоор. Тээд эдэмнай булганда мэдээжэ.

Агропромышленна комплексдо мүнгэ һомолого, мүнгэн сангаар хангалга эгээл хүндүүхэй, орёо бэрхэтэй асуудалнуудай нэгэн болоно. Республикын Правительство энэ асуудалда гол анхаралаа хандуула, 1994 ондо АПК-гай ажыхинууд болон предпритинуудта тэрэ тоодо республикын бюджетдээ 17,5 миллиард түхэриг бюджетдээ 53,2 миллиард түхэриг, мүнгэн үгтэһэн байгаа. Тийхэдэ элдэб нэмэлтэ (дотаци), компенсади федеральна бюджетдээ 8,7 миллиард түхэриг мүнгэн үгтөө һэн. Харин байгша оной октябриин 1-нэй байдалаар тиймэ нэмэлтэнүүдтэ федеральна бюджетдээ оройдоол 2,8 миллиард түхэриг мүнгэн һомологдоо. АПК-да республика өөһэдэнгөө бюджетдээ 15,4 миллиард түхэриг таһалжа үгөө. Тэрэнэй 6,6 миллиард түхэригнь мал ажалай продукция үйлэдбэрилгэдэ үгтэһэн нэмэлтэ түлбэри болоно.

Энэнтэй хамта республикын Правительствын тогтоолоор, 1993-1994 онуудта АПК-гай предпритинуудта дээрэнээ үгтэһэн урьһаламжые түлэлгэ хойшолуулагдажа, тэдэнэй финансова эрид муудалга зарим тэды зогсоогдоо. Бүхыдөө 298,2 миллиард түхэриг урьһаламжа бусаалга хойшолуулагдаа.

Хэды тийгэбэшье агропромышленна комплексые гүрэнэй зүгөө мүнгэн сангаар дэмжэлгэ үшөөл бага гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Хэрбээ нэдондоо республика соо мал ажалай продукция үйлэдбэрилгэдэ бүхыдөө аяар 66 миллиард түхэриг гаргашалагдаад байхада, тэдэндэ нэмэлтэ (дотаци) оройдоол 9,2 миллиард түхэриг үгтөө ха юм. Баргажанай, Загарайн, Тарбагатайн аймагуудта

тэрэ нэмэлтэ хэһэн гаргашын оройдоол 4-5 процент харюула. Хүдөөгэй социальна хэрэглэмжын оройдоол 16 процентые хангаха мүнгэн һомолого.

АШАГ ОЛЗОТОЙ БОЛГОХЫЕ ОРОЛДОХО

Эдэ бүгэдэһөө боложо, АПК-гай ажыхы предпритинууд мүнгэн сангай талаар тон тун байдалтай байһаар. Хэрбээ 1991 ондо тэдэнэй 3 проц гарзатай гараа наа, энэ жэлдэ аяар 78 проценти гаргажа, аяар 58,3 миллиард түхэриг үри шэригтэ дүүргэхэнэ. Тоосоонингоо счэдто өөрынгөө ажыхы үгы шахуу даа.

Тийгэбэшье энэ орёо бэрхэтэй эрхэ байдал зэргэ олзотой гаргажа байһан ажыхинууд бий. Тоодо Зэдын аймагай Борьёогой совхоз, Хяагтын "Родина", Бэнцүүрэй аймагай Калининнай нэрэ "Победа", Баргажанай аймагай Хилганын, Шэбэрэй аймагай "Искра" колхозууд, Тарбагатайн аймагай "Маяк" нэгдэл, Кабанскын аймагай ОПХ, Мухар-Шэбэрэй Суулгын совхоз, Тарбагатайн аймагай "Пригородное" предпритие нэрэлжэ.

Мал ажалнай эгээл һанаа зоборитой болонхой. Хэр угтаа хойшо Буряад орондо халбаринуудай нэгэн гэжэ тоотой байгаа. Урдэ ажыхыда абтадаг бүхы ашаг олзын 70 шахуу мал ажалһаа оруулагдадаг байгаа. 1990 он элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ хонин һүр тоогоор, абадаг ноһондойнгоо хэмжээгээр рэ зүүн Сибирь соо нэгдэхэ һуури эзэлдэг хонин олоод байхадаа, хониднай 2 миллион хүрэнэ юм. Тэрэ үедэ ажыхинуудта жэддэ тонно ноһон, 22 мянган тонно хонин үйлэдбэрилэгдэдэг бэлэй.

Бүри урдань байгаагүй шэнэ халбарину предпритинуудта промышленна аргаар үсхэбэрилгэһе нэгэ үедэ яһала амжал (хүгжөөгдэжэ эжилһэн юм). Мүндэ промышленн хүсэнэй, холимол тэжээлэй, оньһон түхээр үнэ сэнгүүдэй һула табигдаад байхада, Со Твороговско, Загарайн шубуунай фабрика "Южный", "Прибайкальский", "Тол комплекснууд панхаруутажа халахаяа байһа.

Һү һаалин болон мяханай үүлтэрэй үсхэбэрилгэ баһал бэрхэтэй байдалда орон малайнгаа толгойе дахин олошуруулха, ү һайжаруулгын тула адагын 10 жэл хэрэгтэ. Иигээд ямар аймагта, ямар ажыхинуудта хэр олоор үсхэбэрилбэл, ямар продукция үйлэд зохисотойб, хайшан гээд мал ажалаа эсэслэ үргэжэ абахаб гэжэ зүбөөр тодорхойлоо. Мүн ямар үүлтэрэй, хэды толгой мал хайжарууһалаа, эдэдүүлээ наа, ашаг олзотой абтахаб гэжэ һайсахан бодомжолхо, байнабди.

Энэмнай нэн түрүүн ажыхинуудай өөһэдэ боломжонуудые, хэрэглэмжээ, өөһэдэнгөө хаража шийдхэхэ асуудал ааб даа. Харин рэ Правительствэ энэ талаар нэн түрүүн тэрэ ухаанай-методическа, зоотехническа, ветеринар кадрнуудай талаар туһалха болоно.

Жэшээлхэдэ, шубуу, гахай үсхэбэрилгэ байдалда тааруулжа, тэжээлээр хангаха арга хаража, гол түлэб үндэгэ үгэхэ тахяануудые сөөрэмүүдтэй газарта мяха үгэхэ галуу үгэ наа, таагай гэжэ һанагдана. Колбаса үйлэдбэри хэды шэнээн гахайн мяхан хэрэгтэйб тааруулжа, гахайнуудые үсхэбэрилбэл дээрэ.

Хонин ажал тушаа үнинһөө хойшо хөөрэлдөөнүүд болоно. Мүнөө сагта һү үйлэдбэрилгын гаргашын хэдэн мянган дахин байхада, тэрэннэ худалдан абалгын сэн арай дахин нэмээгдээ. Тэрээн дээрэнээ хонидой аймагтайгаар хорбогдоно бшуу. Мүнөө ажыхинуудта 500 гара мянган лэ хонид үлэ байна.

Энэ халбарид тохёолдоһон байһан республикада хонин ажалые яажашье һав тухай Россин Президентдэ, Правительствэ хоёр дахин хандаһэн, энэ асуудалые тон хур байһаб. Тэрэнэй ашаар угаагдаһан ноһондой бүхэндэ 10 мянган түхэриг нэмэжэ түлэхэ Россин Правительство абаа. Гадна Улаан-Үдэ сэмбын мануфактура абаһан ноһондой утананай килограмм бүхэндэ 10 мянган түлэхэ болоо. Республика баһал угаагдаһан ноһондой бүхэндэ 1 мянган түхэриг мүнгэ түлэхэ ком

МЭЛЭЙ ҮҮЛТЭР ҺАЙЖАРУУЛГАДА - ОНСО АНХАРАЛ

нарин ноононой килограмм бүхэндэ 20-23 түхэригэй түлэгдэдэг болоод байхада, хайн нооно ехээр үгэдэг хонидые үсхэбэрилхэдэ шалгартай болохо байна. Тэрээнһээ гадна нарин мануфактурын акционернэ эмхие хони ажахынуудтай тусхай эблэл болгожо ябуулга хэгдэнэ. Даб дээрээ "Забайкалинск" гэхэн эблэл бии болгодоод, тэрээндэ хонидые үсхэбэрилдэг ажахынууд болон шкын плем-нэгэдэл оронхой.

Ванин малые эсэслэн халгаахагүйн тула зарим ажахынууд 100 хүрэтэр үнээдтэй багахан үнэе эмхидхэнэ. Тэндэ хайн үүлтэрэй, ашаг үүлтэрэй үхэрнүүдые байлгаад, хайнаар эдеэлүүлээ, алаа наа, продукци горитой абаха, ашаяа хэрэгтэй. Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудай Барай нэгэдэл (түрүүлэгшэнь Г.И.Иванов) бүхы 300 шахуу үнээдэйнгээ 198 толгойень хара эрээн үүлтэрэй болгоод, байгша оной 11 нарада үнээн бүриһөө 2000 үлүүтэй ам һу наагаад байна. Энэ үедэ аймаг соо үнээн 1000 гаран лэ килограмм һүн абтаа.

Малай тоо толгойн эрид хороогдожо байхын үүлтэрэйнь муудхагдажа, селекционно, ашаг үүлтэрэй хаягдажа байханын харамтай. Үүлтэр хайжаруулха хүдэлмэриие нэргээхын республикын Правительство мүнгэн сангаар зорилготойгоор энээнине бюджетһээ хангаха бэри абаа. Үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг ашаг ашаг шэмэ ехэтэй эхэ малай толгой бүхэндэ шан түхэриг, үүлтэртэ малай фермэнүүдтэ - 206 түхэриг мүнгэн бюджетһээ нэмэжэ түлэгдэхэ үрэлэлэн ажахынуудай эрхим хайн үүлтэрэй мал абахада хангадань гаргашыень харюулжа, амиды үрэй килограмм бүхэндэ 732 түхэриг мүнгэн үгтэхэ ушартай. Гүрэнэй станциин эрхим хангадань бухануудай, хусануудай үрэ хэрэглэжэ, эхэ үржүүлэн ажахынуудта баһал гаргашыень уулжа, горитой нэмэлтэ мүнгэн үгтэхэ болонхой. Республикын заңшалта халбары - адуун һүрэг арилгэ баһал бага бэшэ доройтолгодо орожо байна. 1990 ондо адуу морид яһала олошоржо, 69 толгой болгодоод байгаа наа, һүүлэй 4 жэл соо ашаг 51 мянган толгой болотороо үсоороо. Үүлтэртэ ашаг үсөөн боложо эхилээ.

Малай байдлтай эбсэжэ болохогүй. Буряад зоной ашаг, амтаттай хайн мяха үгэдэг адуун иингэжэ үгдэхэ ёһогүй. Саашадаа адуун һүрэгые ашаг ашаг шэмыень дээшлүүлжэ, зоной хайса үгдэг, хилын саанашые худалдагдахаар эрхим үүлтэрэй, хямда гаргашатай мяха ехээр үйлэбэрилдэг ашаг, унаада, бага зэргын ашаа зөөлгэдэ мори үрэлэлэн хэрэглэдэг болохо тушаа онсо анхарха болдо.

Малай малай үүлтэр хайжаруулха, хайнаар ашаг, эдеэлүүлхынгээ хажуугаар эдэб үбшэнһөө үсхэ, саг соонь эмшэлхэ, энэ халбарыие оодэнь үүшөө нэгэ гол шухала хэрэг болонго. Энэ талаар ветеринарна албан баһал бэрхэтэй байдалда үрэлэлэн хараада абажа, адууна малые үгдэб үбшэнһөө, хото, гэдэһэ, хоолойн муу үүшөө нэргылын тула энээндэ хэрэгтэй ашаг эм дом худалдажа абахаар 750 миллион мүнгэ республикын Правительство талалжа үүшөө.

Малаа ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй үүшөө нэргэжэл шадабарынаа, харюусалга, үүшөө баһал ехэ юумэн дулдыдаха байна. Эндэ ашаг аймагта (ахамад ветврач П.Е.Суханов), ашаг аймагта (ахамад ветврач Ю.С.Цыденов), Хориин ашаг ветврач Е.Б.Бадмажапов) болон бусад ашаг ветеринарна албан яһала эдэбхитэйгээр, ашаг ашаг шэмыень хүдэлнэ. Баргажанай совхозой ахамад Г.Ф.Зверькова, "Шергинский" совхозой ахамад А.М.Коновалов, Зэдын аймагай Бургалтайн ашаг даагша В.Д.Бадмаев, Анаагай совхозой ашаг ашаг С.Х.Алсаев болон бусадые баһал үүшөө болонго.

АШАГ ТАРЯГААР ӨӨНЭДЫГӨӨ ХАНГАДАГ БОЛОХО

Ашагын үйлэбэриин аша үрэ гол түлэб ашаг, сабшалан болон бэлшээрин газарай үүшөө, тэндэһээ абтадаг ургасаһаа дулдыдаг ааб ашаг мэдэһээр, республикын ехэнхи газарай үүшөө үүлэбэрилдэг, тэрээн дээрэнь цинг пойтон ашаг бага ородог. Урданайхидал агрохимини,

мелиорациин хүдэлмэридэ найдаха аргагүй, минеральна үгтэжүүлгэ болон бусад зүйлнүүдые худалдажа абаха, газар уналха техникэ олоор хүдэлгэхэ аргагүй болонхой гээшэ. Иимэ эрхэ байдалда түрүү ажахынууд наг шэбхэ, торф, уһанай оёорой шабар, замаг газарай хүрһэндэ оруулжа, бобово ургамалнуудые тарыжа, тарыалан, сабшалангай хүрһэнэй үржэл дээшлүүлнэ. Сэбэр болон эзэлэгдэн, мүн сидеральна пар үргэноор хэрэглэнэ. Эндэ жэшээ болгон, Зэдын аймагай Ленинэй (түрүүлэгшэ Н.Д.Доржиев), Загарайн аймагай ХХI партсъездын нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэ Ю.Г.Зарипов), Баргажанай аймагай Хилганын (түрүүлэгшэ Л.Б.Ванюшкина) колхозууд болон Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Тарбагатайн аймагуудай зарим ажахынуудые нэрлэжэ болонго. Энээнэйл ашаар эдэ ажахынууд ямаршые жэлдэ тарыалан, сабшалан дээрэһээ тогтууртай хайн ургаса абана бшуу.

Эрхим шанартай сортовой үрэлэггүйгөөр тарыанай, тэжээлэйшые ургамалнуудай найдамтай ургаса абахын аргагүй. Тимэһээ республикын Правительство хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын, илангаяа элитнэ шэнэ хайн сортнуудые бии болгохо селекционно хүдэлмэриие али болохоор дэмжэнэ.

Хүн зоноо өөһэдэн тарыагаар, хилээмэ талхаар хангадаг болохо гээшэ мүнөө дэлгүүрэй харилсаанай үедэ гансашые экономика бэшэ, тон ехэ политическэ урда шанартай асуудал болонго. Ондоо тээһээ орооһо тарыа ходо худалдажа абаха, зөөхэ гээшэмнай үлэб бүри гайтай хэрэг боложо байна. Тимэһээ тарыанай өөһэдэн жаса бии болгожо, хилээмэ талхаар өөһэдэнгөө хэрэглэжэ хангахын тула хүдөөгэй бүхы ажахынууд эдэе хоолдо орохоор тарыа ехээр ургуулдаг болохо хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ республикын Правительство найдана.

Олонхи ажахынуудай адууна мал үсхэбэрилдэг хадань тарыан ажалай баһал тэжээл үйлэбэрилдэг шэглэлтэй байха ёһотойнь ойлогсотой. Энээн дээрэһээ нотаг бүхэнэй байгаалин сагай уларилэй байдалые хараада абажа, мал ажалай халбарынуудые тодорхой шэглэлнүүдтэй болгон хубилгаха программа зохёогдохо болонго. Жэшээнь, шубуунай фабрикануудта гидронно технологёор ногоо ургуулжа шубуудта эдиюлхэдэ таатай байна. Энэ мэтээр малай, шубуудай тэжээлдэ тарыа багаар эдиюлдэг болоо наа, продукциин гаргаша бага боложо үгэхэ, хүн зоной эдэе хоолдо орооһо талха горитой талалха аргатай болохо.

Энээнтэй хамта адууна малһаа продукци гаргаша багатайгаар абахын тула хээрын сабшалан, бэлшээрин ургаса эрид дээшлүүлхэ шухала. Тимэһээ түрүүшын ээлжэндэ урдань байһан сабшалан хайжаруулгын мелиоративна отряднуудые шэнээр эмхидхэ наа, аймагуудта, ажахынуудта байһан мелиоративна болон уһалууриин системэнүүдые гүрэнэй мэдэлэй зоори болгожо, тэдэниие арендэдэ абаад хүдэлгэхэ, харууналха тусхай эмхинүүдые бии болгоо наа, яахаб гэжэ ханагдана.

ЭДЭЕ ХООЛ БУЙЛУУЛДАГ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ТУХАЙ ТОБШООР...

Үйлэбэрилэгдэн эдэе хоолые хайнаар буйлуулдаг, тэрэниие зүбөөр хадгалдаг болоогүй наа, зондо хэрэгтэй эдэе хоолой зүйлнүүдые худалдаанда, дэлгүүр дээрэ элбэгжүүлхын аргагүй.

Энээнһээ урагша республика соо эдэе хоолой болон буйлуулгын 90 предпряти байгаа. Тэрэ тоодо мяханай 4 комбинат, колбасагай 12 цех, тоһоной 16 завод, эдэе хоолой 14 предпряти, сепараторна 6 пункт, 2 тээрмэ, хилээмэнэй 24 пекарни гэхэ мэтэ оролсоно. Һүүлэй дүрбэн жэл соо һу машиндадаг үшөө 5 пункт, колбаса гаргадаг 8 цех, хилээмэнэй 59 пекарни, талха татадаг 60 тээрмэ, мал үүсэлхэ 3 пункт нээгдээ.

Һаян жэлнүүдтэ олохон ажахынууд эдэе хоолой зүйл буйлуулха өөһэдэн заахан цехүүдтэй болохо гэжэ оролдоно. Теэд урданай байһан тимэ предпрятинуудай хоһон байн гэхэнь шэнэ цехүүдые бариха гэжэ мүнгэ хүсэ гаргаһанай хэрэг бии гү гэхэн асуудал гарана. Дэлгүүр хадаа дэлгүүр юм ааб даа. Иимэ эрхэ байдалда буйлуулдаг предпрятинууд дэлгүүрэй урилдаанда амжалтатай хүдэлхэ арга оложо, өөһэдэнгөө экономика һуури эзэлхэ болонго. Гэбэшье Мухар-Шэбэрэй тоһоной заводто адыар продукци буйлуулгад болон продукци үйлэбэрилэгшэдэй үгээ нэгэдэжэ хамжаад хүдэлөө наань, али алинданшые ашагтай байха гэжэ ханахаар. Энэ Шулуугын холимол тэжээлэй заводто, Сотниковой шубуунай фабрикада тимэрхүү алхам хэгдэжэ эхилэнхэй. Буркоопсоюз (директорынь А.А.Бляжер), Бурядай тарыа талханай продуктуудай акционернэ эмхи (директор А.Г.Нартуев) гэхэ мэтэ

анхан гүрэнэй мэдэлэй байһан предпрятинуудай тимэ оролдоло гаргадаг наань, ехэл хайн байгаа.

СААШАДАА ЯАЖА ХҮДЭЛХЭБИДИ?

Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо республикын Правительство хүдөө ажахын үйлэбэриин доошоо уналгые заахашые наань аалидхаха, эрид доройтолгоһоо гаргаха бага бэшэ хүдэлмэри хээ. АПК-гай бүхы халбарынуудай хүдэлмэри хайжаруулха талаар 1994-1995 онуудта аграрна реформо бэелүүлхэ Программа тухай тусхай тогтоол абтаһан байна. Россин Федерациин Президент Б.Н.Ельцинэй гаргаһан Зарлигаар энэ Программанай федеральна статустай болоо юм.

Түбхын түрүүн хүдөө ажахые эрхилэлгын эмхидхэлэй, эрхын талаар олон янзын гуримүүд сооһоо өөһэдтөө, газар нотагуудаймнай эрхэ байдалда таараха, ашаг үрэ үгэхөөр арга зам олохо ёһотой болонобли. Жэшээлхэдэ, фермерскэ ажахынуудые олоор эмхидхэхэ хэрэгэй урагшаа ябаагүй, олонхи зоной хамтаараа хүдэлхэ дуратай байһан заңдаа хадань, өөһэдэнгөө, дэлхэйн ороноудай дүй дүршэл хэрэглэжэ, хамжажа, кооперативна гуримаар хүдэлхэ, ой модо, газар, уһаа хамтаараа, бодомжотой зүбөөр ашаглаха арга олохо шухала. Жэшээнь, хамжажа, зун-намарын ой модон соогуур үрэ жэмэс, эм домдо ородог ургамал сутлуулха, ан агнаха, уһа нуурнуудһаа загаһа бариха, модо шулуугаар арадай уран бүтээл дархалха, хүдөөгэй олзоборилгын промышленна үйлэбэри эрхилхэ хэрэгые эрид үрэлдэхэ арга бии. Тиигээ наа, зониие ажалаар хангаха, байгаа хамгаалха, ашаг олзо оруулха, хүдөө нотагуудһаа болбосон түхэлтэй болгохо асуудалнууд шиидхэгдэхэ байна.

Хоёрдохөөр, хүдөөгэй ажахынуудай продукциа худалдажа, мүнгыень саг соонь абажа шадаха болёод, эсэстээ мүнгэн сангаар хашагдажа байхадань, Эдэе хоолой региональна жасын республиканска филиал эмхидхэгдээ нэн. Тэрэнэй ашаар энэ жэлдэ эдэе хоолдо орохоор 41 мянган тонно тарыа, малай тэжээл болохоор 4 мянган тонно орооһо, 2,5 мянган тонно шэгнүүртэй мал, 130 тонно тоһо, 247 тонно загаһа, 8,5 мянган тонно овоц тушааха гэжэ ажахынууд корпорациитай хэлсээ баталаа, 62 миллиард түхэриг мүнгэ абаа юм. Тэдэнэр тэрэ мүнгоорөө трактор, машинын түлишэ, тоһо, бусад хэрэгтэй юумэ абажа, хабарай тарилга, ургаса хуряалга гэхэ мэтэ хүдэлмэриие саг соо дүүргэжэ шадаа. Мүнөө хэлсэһэнэй ёһоор, бүхы продукци саг соонь тушаажа, үриее түлэхэ гээшэ гол шухала болонго. Энээнһээ хүн зониие эдэе хоолоор хангаха хэрэг сүм дулдыдаха байна.

Республика соо мүнөө тусхай шэглэлтэй гол түлэб гүрэнэй мэдэлэй хүдөө ажахын предпряти болгодохоор 71 ажахы бии. Тиихэдэ экономика талаараа яһала тогтууритай хүдэлжэ байһан хоёрдохи бүлэг 77 ажахы тоологдоно. Гурбадахи бүлэгтэ панхаруутажа халаһан шахуу, найдалгүй байдалда ороһон 41 ажахы тодоронхой.

Шэнэ Хуулиин ёһоор эдэ ажахынуудые ямар статустай болгохоб гэжэ зүбөөр тодорхойлохо болонобли.

Хүдөөгэй, илангаяа социальна шэглэлтэй барилгануудта мүнгэ һомололготухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Энэ талаар бэрхэтэй байдал тохёолдонхой. Энээндэ мүнгэн тон бага һомологдоно. Тимэһээ хүдөөдэ хамтын гэр байра, хургуули, хүүгэдэй саад, клуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ баригдаагүй шахуу, федеральна һомололгын унтаршоод байхада, республикын Правительствоын талалжа үгэхэн 2 миллиард түхэриг мүнгөөр оройдоол 7 хургуули барижа ашаглаха аргатай болоо. Иимэ эрхэ байдалда нотагай захиргаанууд, хүтэлбэрилгэнүүд лэ энэ талаар эдэбхи гаргажа, мүнгэ оложо, өөһэдэнгөө газар дээрэ барилга хэхэ ушартай болонго. Эндэ өөһэдэн хүсөөр мүнгэ олохо, зоной предпрятинуудай мүнгэ зөөришые оруулалсаха, олзын хэрэгэрхилхэ, банкнуудай урьһаламжа хэрэглэхэ талаар эдэбхитэйгээр хүдэлхэ саг ерээ.

Бүхы дээрэнь республикын АПК-да продукци үйлэбэрилгые дээшлүүлжэ, мүнгэ зөөриие ашаг үрэтэйгөөр ашаглаха, технологическа бүридэлые нарижуулан хайжаруулжа, олоной болон хилын саананаа мүнгэ зөөриин хайса орохоор хамтын предпрятинуудые бии болгохо, мүнгэ сэхэ урьһала гэхэ мэтэ арганууд хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Тобшолон хэлэхэдэ, бүхы Россин, тэрэ тоодо республикын экономика ажахы эрхилэлгын гурим эрид хубилгагдажа байһа юм. Гүрэнэй сэхэ мэдэлэй юумэ үгы шахуу боложо, хуу дэлгүүрэй гуримаар коллективэй хамтын, хубийн зоори болгодожо байна. Эндэ гүрэн үйлэбэриие тааруулан ябуулха, харилсаануудые холбохо хүсэн болонго гээшэ.

ТОЛГИ

анхан сагһаа үүсхэн эмхидхэн хүн гэбэл, Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг мухар-шэбэрэйхидэй эблэлэй түрүүлэгшэ Дамба Цыренович Будаев болоно. Өөрөө зурадаг, архитектор, мүн Зэгбье хайн мэдэхэ хэн хойноо залуу скульпторай хүдэлмэриие нарин гэгшээр хинажа, дүрэ зурагайн тон зүбөөр гарахын тула оролдоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүн Түгнын хүбүүн болохо В. Б. Нимаевай толгойлдог "Теплоприбор" заводто дурасхаалай самбар шудхагдаһан байна. Дурасхаалай самбар гэшэ нилээдгүй үнэтэй байдаг юм. Бурядай радиотелекомпани гаргашыень зарим тэды халхалха гэжэ нэгэ миллион үлүүтэй түхэриг мүнгэ үгэжэ туһалаа. Гэбэшье бүхы гаргашынь 99 процентые нютагаархидайнь эблэл бэе дээрэе даажа абаһан буянтай. Нарата дэлхэйгээ орхижо ошоһон хүндэ юуншье хэрэгтэй бэшэ. Дурасхаалай самбаршые.

"ПОЭТ, ДРАМАТУР БАГША"

- Иимэ гаршагтай н... выставкэ Буря... үндэһэтэнэй номой элитэ поэт, хизаар оршэнжэлэгшэ, Роллсбургуулин габыата б... Жан Александр... Зиминэй түрэхөөр наһанай зорюулагдаһан байна. Үнгэрэгшэ гар дүрбэндэ номой санда А. Зиминэй бэшэ "Алайрай аймагай тгэһэн шэнэ ном танилсалгын үдэшэ бо... Үдэшые хүтэ философиин эрд доктор И. С. Урбан манай ахамад уран зохё тухай хөөрэхэдөө, тэр олон талаараа харуу габыае онсолон тэмдэ Жэшээлхэдэ, Александрович өөрий зохёолнуудые бэшэ хажуугаар хонго буряадуудай уг гарб түүхэдэ, соёлдо хаб хэдэн зуугаад мате суглуулжа, Буря Эрдемэй түбэй гар бэй санда тушааһан ба Халагламаар юумэн гэ тон һонирхолтой, яма хэблэлдэ толилодоогүй бэшэгүүдынь даб д тунхаглагдахагүй гэжэ ойлгонобди. Ти мэдээжэ эрдэмтэ Цибииков авторай шэн тушаа тодорхой тогтожо, ух найруулгын талаар д үгэнүүдые хэлээ. Номой сангай танхи сугларһан уран зохёо эрдэмтэд, журналист соёлой хүдэлмэрилэ артистнар юбилярта һ үрээлнүүдээ үргэһэн б Мүнөөнэй хатуу х сагта, һайндэ хомордоо. Тиимэһээ ямар нэгэн уш суглархадаа, бэе уулзажа, сэдхэдэйнгээ үгэ андалдаһандаа бэе үшөө дахин баяр х зэргэтэйбди. Гансаш хэлэлхэн эрдэ зохёолшод бэшэ, мүн арадай артист К. Мит болон хүгжэмэй коллэ 3-дахи курсынь оюут Майдариева гэгшэд дуунуудые дуулажа үдэшые шэмэглэһэн Р. ШОЙМАРА

ХЭТЫН САГТА МҮНХЭЛЖЭ...

МЭДЭЭЖЭ журналист, Буряад Республикын габыата артист. Буряад Республикын соёлой габыата хүдэлмэрилэгшэ, поэт, радиогой, телевидениидиктор байһан Зэгбэ Дамбаевич Гомбожабайн түрэхөөр 60 жэлэй оёе республикын олонитэ үргэнөөр тэмдэглэбэ. Зэгбэ Гомбожабайн ойн үдэрые тэмдэглэжэ байха үедэ онсо нэгэ ушар олоной анхаралые татаа. Тэрэ юун бэ гэхэдэ, З. Д. Гомбожабайн ажаһууһан гэртэ декабриин 8-най үдэр дурасхаалай самбар хадагтай. Энэ баяр ёһололдо олонойт түлөөлэгшэд, журналистнууд, уран зохёолшод, нютагаархидынь, хамта һураһан нүхэдэнь, дүтын хүнүүд олоороо суглараа. Карл Марксын нэрэмжэтэ булварай 29-дэхи гэртэй үйлсэ тээшэ хараһан хажуу ханын буланда сагаан бүдөөр халхалаатай самбарые хүнүүд абаһаар мэдэрбэ. Ямархан самбар хаб, хэн авторын хаб гэжэ доро дороо хүнүүд хүлээнхэй. Бурядай телерадиокомпани түрүүлэгшын орлогшо В. В. Измайлов оролто үгэ хэлэжэ, Зэгбэ Гомбожабайн намтарые, зохёохы ажал ябуулгыень богонёор хөөрөжэ үгөөд, Мухар-Шэбэрэй аймагай захиргаанай гулвагай орлогшо В. В. Кушнаревто үгэ үгэбэ. Мухар-Шэбэрэй аймаг, Түгнэ нютаг суута, бэлигтэ хүнүүдээр баян гэжэ Кушнарев онсолбо. Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг нютагаархидайнь эблэлэй түрүүлэгшэ Д. Ц. Будаев Зэгбье бага балшар наһанһаань мэдэхэ хэн хойноо сэдхэл хүдэлгэмэ һонин үгэ хэлээ. Энэ дэлхэйдэ хүн мүнхэ бшэ гэжэ мэдэжэ байбашье, хэн нэгэнэйнгээ сагһаа урид наһа барашахада, тон хайратай, харамтай байдаг. Гэбэшье бидэ

буряад зон хэн хойноо алибаа, юумые ухаагаараа туйжа, тэнсүүлжэ ябаха һургаалтай зон гэшэбди. Наһа бараһан хүнэй хойноһоо уһа нодэн боложо, үдэр бүри шаналжа байбал, хүнэнэйнь удаадахи түрэлөө олохо ябадалда һаад түбэг татадаг юм гэжэ эхэ эсэгэмнай һургадаг байгаа. Зэгбэмнай манһаа хахасажа ошоһоор хэды жэл болоһобо даа. Бурханай орондо гү, али хүмүүнэй бэе оложо түроо гэжэ этигэн зальбараад, мүнөөдэрэй ёһололдо хабаадахаа ерэнэн та бүгэдэндэ гүн сэдхэлэй баяр хүргэнэб, - гэжэ мэдүүлээд, Зэгбэ Гомбожабайн дүрбэн тэгшэ бэлигтэй хүн байһые онсолоо. Шүлэг, проза, дуу бэшэхэһээ гадна, гоёор дуу дууладаг, зурадаг хүн байгаа. Гадна тон нарин дархан хүн ябаһыень олон хүн мэдээгүй байгаа бшуу. Удаань Буряад Республикын арадай поэт Г. Г. Чимитов, Бурядай радиотелекомпаниин буряад таһагые даагша, поэт Н. Ч. Шабаев гэгшэд дурдалгын үгэ хэлэбэ. - Манай Зэгбэ Дамбаевич һурган хүмүүжүүлэгшэ, хойноо дахуулаха олон дүү нүхэдтэй байһан гэшээ. Николай Шабаев, Баяр Дамбаринчинов гэдэнэй тоодо ороно. Дурасхаалта самбарай сагаан хушалгые нээхыень эдэ хоёр нүхэдтэ даалганам, - гэжэ В. В. Измайловай хэлэхэдэ, Н. Ч. Шабаев, Б. Ц. Дамбаринчинов гэгшэд самбарай хушалгые аалихан хуулаба. Хушалтын унахалаар, тон өорсэ янзын самбар олоной нодэндэ тудаж, хүнүүд нэръемэ халуун алыга ташалгаар энэ ушарые тэмдэглэбэ. Хатуужуулагдаһан сайрсад түмэр дээрэ Зэгбэ Дамбаевичые баруун хажууһаань дүрсэлһэн зураг гансата анхарагдаба. Бодолгото болоод байхадаа, нулаханар шэртэдэг

ниодэниинь, халта гүбид гэхэн хамарынь, хүбөөтэһэн, шүүд-шүүд шамаран алдаһан уралынь, долгитонһон үнэниинь - аргагүй адляар, амиды мэтээр дүрэ зурагынь гаранхай. Дүрэ зурагай урда - телевизорэй экран. "Энэ гэртэ 1968 онһоо 1992 он хүрэтэр Буряад Республикын габыата артист, журналист, поэт, диктор", - гэхэн үгэнүүд экран дээрэ тобойлгодоһон үзэгүүдээр шудхаатай. Тиигээд самбарай доодо захаар "Гомбожабай Зэгбэ Дамбаевич. 1935-1992" гэжэ уншабабди. Онгуудайнь хоёр хажуу тээ - лавр модоной набшаһанай дүрсэ. Буряад орондоннай ажаһууһан, арадынгаа зүрхэндэ мартагдашагүй мүр сараа үлөөһэн хүбүүд, басагад олон юм. Олонхидойнь ажаһууһан гэртэ дурасхаалай самбар хадагтай. Гэбэшье З. Д. Гомбожабайн дурасхаалда хадагаһан самбар буланһаань илгарна. Гэхэ зуура энэ хадаа **ЖУРНАЛИСТ** хүнэй дурасхаалые хүндэлһэн түрүүшын самбар мүн. Тиигээд энэ гоё самбарай авторын хэн бэ гэжэ зон асууха. Зурагыень зураһан хүн гэхэдэ, архитектор Б. Б. Бадмацыренов, шудхуулаха болоторнь самбарай дүрсые бүтээһэн скульптор Сергей Намдыков юм байна. Энэ хүмнай хэн гэшээб гэбэл, Бэшүүрэй аймагай Шэбэртэ нютагта Дондок Улзытуев, Цырен-Дондок Хамаев, Владимир Жалсанов гэгшэдтэй хамта зохёохы ажалаа эхилһэн, мэдээжэ журналист, СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн байһан Бальжинима Намдыковай (баһал сагһаа урид наһа барашаһан юм) хүбүүн болоно. Эсэгынгээ бэлигые ондоо һалбарыда халан хүгжөөһөн хүбүүнэй энэ хүдэлмэриие хараад баясангүй байхын аргагүй. Гэхэ зуура бүхы энэ хэрэгые

Зүгөөр үлэхэн зон, арад түмэн бэлигтэ хүбүүдэйнгээ дурасхаалые сахижа байха ёһотой. Энэмнай залуу үетэниие сэдхэл бодолой талаар, хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ удха шанартай юм. Наһан соогоо бээе зүбөөр абажа ябаха, ажал хэрэгтээ үнэн сэхэ, арад зондоо алба хэхэ уялгаяа дээрэ үргэхэ, энэ дэлхэйһээ холодоходом, хойноһоомни хүнүүд хургаараа зааж, муусмни тооложо бү байг гэжэ оролдохо зэргэтэй байнабди. һайн хүнэй наһа барахада, һайн һайхан шанарын улам бүри тобойжо, таниха мэдэхэ хүнүүдэйн зүрхэндэ дүрэ шарайнь улам бүри гоё боложо байдаг жама ёһотой. Бэрхэ хүбүүдэйнгээ мэндэ ябахада, хажуудахидынь хэрэгсээдэггүй гэхэ гү, али иимэл байха ёһотой гэхэншүүгээр хандадаг нүгэлтэйбди. Имагтал үгы болоходонь, эльгээ хүмэрюулэн шаналжа, ямар хүниие алдаһанаа ойлгохош. "Томо юумэн холоһоо тобойн обёорогдодог" гэжэ агуухе ород поэт Сергей Есенин хэлээ хамнай. Зэгбэ Гомбожабай Буряад ороноймнай эрхим хүбүүдэй нэгэн байгаа. Дурасхаалынь хэтын сагта мүнхэ байха зэргэтэй. Тиимэһээ Зэгбэ Дамбаевичай мүнхэ дурасхаалые улам бэхилхын тула гүн ехэ оролдогто гаргаһан нютагаархидтань, хамта ажалаһан нүхэдтэнь сэдхэлэй хэмжүүргүй ехэ баяр хүргэе!.. **Ц. ДОНДОГОЙ.** **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** Дурасхаалай самбар. **М. ШАНТАКОВОЙ** фото.

Шэнэ нэрэ

КАБАЙДАЛНАА НАБАГШАТАЙ

техникумэй механизациин таһагта хуралсалаа үргэлжэлүүдэд, техник-механик мэргэжэлтэй болоһон залуу хүбүүн 1966 ондо Хэжэнгийн совхозой тарьян ажалай тракторна бригадын бригадираар ажалайнгаа намтары эхилээ һэн. Хамаг юумэндэ, түбһэндэ урагшаа урид ханаатай залуу мэргэжэлтэе 1967 ондо шэнээр эмхидхэгдэһэн ВЛКСМ-эй Хэжэнгийн райкомой 1-дэхи секретарьяр хунгаа бэлэй. Шэнээр байгуулагдаһан райондо бэрхэшээлнүүд али олоор ушардаг байбашье, аймагай залуушуулые ударидагша эндэ өөрынгөө хүтэлбэрилхы бэлигые гүйсэд харуулжа шадаа юм. Нэгэ жэл хүдэлөөд байхадань "50 лет Октября" совхозой парткомой секретарьяр тэрэниие хунгаа. Эндэ нэгэ жэл хүдэлөөд байхадань, дахинаа ВЛКСМ-эй райкомой 1-дэхи секретарьяр хунгаа. Эдэбхи үүсхэлтэй хүтэлбэрилэгшэ Бурядай хүдөө ажыхын институтай экономика факультет заочноор дүүргэһэнэйнгээ удаа Хорин совхозой директорээр дүрбэн жэл соо хүдэлөө. Новосибирскын партийна дээдэ хургуули дүүргээд КПСС-эй

Бурядай обкомой инструктораар, Баунтын аймагай хүдөө ажыхын управлениин начальнигаар 1985 он болотор хүдэлөө. Владислав Тугдумов энэл ондоо нютагаа бусажа, Ушхайтын совхозой ахамдэ экономистаар, удаань РАПО-гой начальнигай орлогшоор гурбан жэл хүдэлмэрилбэ. 1988 оной август һараһаа Тугдумов РТМ-гэй директорээр, харин мүнөө энэ предпряти "Булагсервис" гэжэ акционернэ бүлгэм болонхой. Владислав Тугдумов шүлэг бэшэхэ багынгаа шуналые мүнөөшье алдаагүй. Хүтэлбэрилэгшэдэ сүлөө саг хомор байдаг гэшэ. Теэд энэ нүхэрдэй үдэшэ үглөөниинь өөрынгөө һанал бодолые дэбтэр соогоо бэшэдэг заншалтай юм. Владислав Тугтович Тугдумовай шүлэгүүд "Хэжэнгэ" газетэдэ толилогдоод, бэшэһэн Здууень аймагай уран һайханай эдэбхитэдэ гүйсэдхэжэ, олондо мэдээжэ болонхой. Мүнөө танай анхаралда Владислав Тугдумовай һүүлэй үедэ бэшэһэн шүлэг, дуунуудһаань нэгэ хубиие танай һонорто дурадханабди. Д. ХУБИТУЕВ.

Владислав ТУГДЭМЭ

НАНАНАЙМ НАРАН

(гуун)

Уужамхан хольингоо этигэдэ Уулзаһан жаргальем үрешэн Наран, наран, наран-Наһанайм хабын наһан, Наһанайм хабын наһан. Буудалхан сахынгаа мүнхэдэ

Буусахан тоонтыем заяһан, Бууяһан сагайнгаа зэргэдэ Бууралхан беем

зангаһан, Наран, наран, наран - Наһанайм харгын наран, Наһанайм харгын наран.

ХЭЛБЭЛЗЭЭ ХУРЬГАДНАЙ

Алаг ташаа Ахангайн Ара хүдөө сүршэнхэй, Сэнхир Сэгээн Хуһадай Сээжэ тойрон эльбэнхэй, Хэлбэлзээ Хурьгаднай Хэжэнгэдэ зоринхой, Хэтэдэе намайгаа Хэшэгтээ заланхай.

Нютаг намжаа Ушхайтын Нуга, Добоор нугархай, Аршаан шэнжээр суутай Амин зоригым жэгнэнхэй, Хэлбэлзээ Хурьгаднай Хэжэнгэдэ зоринхой. Хэтэдэе намайгаа Хэшэгтээ заланхай.

ЭГЭЭЛ МҮНӨӨ НАНАГДАА

Тэмгэ хады гаталһан Эмгэн бүхэриг эжымни Эгээл мүнөө һанагдаа. Үлбэр багаһаам намайгаа Үдэр бүхэндэ үргэлһэн Эмээл морито эгшэмни Эгээл мүнөө һанагдаа. Түргэн, түлгүү сагайнгаа Тулга боложо тодорһон Нютагайм буурал үбгэдни Нюдэндэм ходол харагдаа. һүүдэр хольн түсэбэйнгөө һүни үдэры хамталһан

Һаншаг сагаан хүгшэдни һайхан мүнөө һанагдаа. Үнгэржэл байдаг жэлнүүдэйнгээ Үхэхэ, түрэхы холбоһон Үнгэтэ юртэмсын эрьсэмнай Үлгүдэл мүнөө һанагдаа. Найдал, үршөөл нютагайнгаа Найжа мэтэ тэнсүүлэн, Нангин харгыгаар зориходомни Нарандал мүнөө һанагдаа.

ОДОН ТУЛГА УШХАЙТАМНАЙ

уулаһаа Буудал тоонтоо ехэ энхэрһэн, Залаата, һүүжэ залгаа дайдаһаа Заяата ажалаа сэхэ эршэлһэн, Олон эсэгэ улад зондоо Одон тулга Ушхайтамнай Оюун жаргал үршөөнхэй. Булган захата үбгэд

хүгшэдтөө Буян хэшэг мүнхэ дээжэлһэн, Дууряад үндһин залуу үетэндөө Буряад дайдаа энхэ суурхуулан Олон эсэгэ улад зондоо Одон тулга Ушхайтамнай Оюун жаргал үршөөнхэй.

ЮРЫН БЭЭЗ ГАМНАЯЛ ДАА!

Наншатай харгым голоор Наһанайм мэнгэ эрьез гү? Юртэмсэ дэлхэйн эрьсээр Юумэн мүнхэ бэшэл даа. Юумын мүнхэ бэшэшье наань,

Юрын бээз гамнаял даа. Юумэн мүнхэ бэшэл даа Юрын бээз гамнаял даа.

ХЭЖЭНГЭМНАЙ

Үлзытэ, Худан, Чисаанаараа Үхэр малаа үдхэнхэй, Хүнэй жаргалтай хүдөө тала Хүгжэм дуутай Хэжэнгэмнай. Олон эхи араараа Оюун бэхи холбоотой, Ошон шэнги ажалаараа Омог дорюун алхамтай, Хүнэй жаргалтай хүдөө тала Хүгжэм дуутай

Хэжэнгэмнай. Уян шамбай хүггэдээрэ Уран байдал сахинхай, Буурал налгай хүгшэдөөрөө Бууса тоонтоёо тахинхай, Хүнэй жаргалтай хүдөө тала Хүгжэм дуутай Хэжэнгэмнай.

Гонорарын "Буряад үнэнэй" жасада оруулаб.

СЭЭРЛЭГТЫ

(Үгүүлэл)

Бага балшар наһанһаа сэдхэхэдэ дулааханаар һанажа ябаһан дурдалга гү, али үни галабта орогүй мартагдаһан эдэбын ушаралнуудые бидэндэ энэ үгэ һануулдаг аабза. Нэн түрүүн хүгшэн эжынэр, төөдэйнерэй түхэл шарай, зан абари, ёһо заншалнуудтаа нюдэндэһин харагдахадал гэхэ юм. Эдэнэрэй уур сухалтайшые, хашартайшагыше зандарган ооголоон шэхэндэ һаһа дуулахадал гэдэг бэшэ гү, үгышые һаа, "бү тиигэгты, нүгэл юм" гэхэн аалин намдуу заабариен шэхэндэе хадуншыегүй үлэхэ саг алил олон һааб даа.

Хүгшэн эжынэр үе сагайнгаа, элинсэг хулинсагайнгаа ёһо заншалнуудые, хадамуудайшые, түрхэмүүдэнь хүхүүрнүүдые долоон үе хүрэтэр мэдэхэ, хүбүүд, үринэрэй арбан хурга даруулжа, уг гарбальен тоолуулха мэтээр үри хүүгэдэе һургадаг байһаниинь эли. Эдэнэрэй һургаалье, үлгэр домогуудые бэшэжэ абанһа һаа, зонай ажабайдалай гурим журамай хуулин суглуулбари болохо һэн бээе. Заабаринуудые хэлэхэдэнь, нэгэ шэхээр ороод, нүгөө шэхээр гарадаг - иимэрхүү ябагдаһан байха.

Шэнэ сагай ерэхэдэ, "урданай юумэн ула болоо, мүнөөнэй юумэн зула болоо" гэддэдэ, хамаг юумэн хуу мартаад, түрэл түгтөөшье мартанхай ябаа бэшэ гүбди? Һүүлэй жэлнүүдтэ изагуурайнгаа заншал, гурим журам һэргэжэ эхилһэн, хэд юуд гэшэбибди гэжэ эрьелдэжэ харадаг болоһомнай һайн.

Мохигор һабаатайхан ябадаг нэгэ хүгшэн эжые танидаг һэм. Балма гэжэ нэрэтэй һэн. Тэрэ һабаань хүдэнь тулга болоходоош болохо, үгдөөш үгы, тэрэнэе баряад ябаха. Залуушаг ябахадаа, хүбүүнэйхые хараахадаа, тэрэнэе ёдогонуулдаг һэн гэдэг. Балма хүгшэн дунда хүбүүнэйдэе байдаг һэн. Дайнай жэлнүүдтэ бэрин хээшэе сүлөөгүй колхозой ажалда ябаха, гэртэхи, газаахын хүгшэн эжын толгой дээрэ буудаг лэ һааб даа. Туһалалсаха хүниинь аша басагадайн багань байгаа. Тэрэниие асарха, энэниие абаашаха, тугалаа гаргаха гэхэ мэтын ажал барыжа һэн гү? Багашаг гүйжэ ябаһан Дулма басаганиинь наадаһаа һанаад, тэрьелшэхэдэнь, һабаагаараа хойноһон шэдэхэдэе, заал һаа, тудадг һэн гээд һүүдэе хөөрэдэг бэлэй.

Энэ хүгшэн эжын байдалһаа, заабариһаа хадужа абахаар юумэн олон һэн. Урданай бэрин сахиха гурим ёһонууд архагар-бархагар, хашартай байһан гэхээр байгаа. Ушарын гэхэдэ, шэнэ бууһан бэри нүхэрэйнгөө хүхүүрэй аха заха бэһэтэн түрэлхидтэнь мүргэдэг байһан юм. Энэнь ямар ёһолол байгаа гэхэдэ, шэнэ бэри буухадаа, нүхэрэйнгөө угтай эгээл хүндэтэ аха заха - хүгшэн баабай гү, али абга юм гү - хүндэ мүргэдэг - ондоогоор хэлэхэдэ, гэртэнь орожо, бурхандань мүргөөд, адис абаха, бууралай үрэл шагнадаг байһан юм гэнэ. Иимэ хүнүүдтэй хожомын золгоодоо, бэри хүн малгайгаа үмдөөд, бодожо угтаха, ехэ һайндэриүүдтэ хэшэгтэй бэлэгтэй ошожо золгохо, нэрыень нэрлэхэе сээрлэхэ гэхэ мэтын сахилууд олон байһан гэшэ. Эдэ гуримуудые мүнөөнэй байдалда оруулжа, аха захатанаа хүндэлхэл гэхэн хүн түрэлтэни сахидг журам гэхэл хэлэхээр болонол даа.

Балма хүгшэнэй хадамуудай хэдыдэхи үедэнь юм һэм бэ, юрэдөөл, Ерема гэжэ ород нэрэтэй изагууртаниие Ерүүмэ гэжэ буряад болгоод нэрлэһэн ха. Энэ хүндэ мүргэһэн хадаа Балма абгай энэ хотондо ороһон саһаа хойшо, эндэ тэндэһээ ерээ гэдэггүй. "тэхээрэ" гэжэ хэлэдэг байгаа. Ерүүмэ гэжэ нэрэдэ дүтэрхышые үгэ хэлэхэе сээрлэдэг байгаал даа.

Хүгшэн эжынэрэй заабарида сээртэй юумэн олон байһан. Тэдэниие бултыень дурдахын аргагүй, заримыень лэ дурдая.

Үдэһын боро хараанаар бү хашхаралдагы гэжэ хоридог. Хэлэ ама, хэрүүл шууяа гаргахагүй, аманай алдуу аюултай, ута хэлэн хүзүү орёохо гэхэ мэтые хүгшэн эжынэр олиггүй нүгэлшөөдэг һааб даа.

Ехэ хүбүүниинь һаһа бараа агша һэн. Үри хүүгэдынь, түрэлхидынь уйладал һааб даа. Мүнөөхи һабаага баринхай Балма хүгшэн ерээд: "Бү гэгэлдэгты, хүбүүемни нөлбоһо ноһаар бү дарагты", - гэжэ һабаага ёдогонуулаа һэн гэдэг. Зула бадараажа, буян хэгты, жэлэй туршада хэлэ ама хэрүүл гаргагтышы, тиигээ һаатнай, тэрэтай һүнэһыень төөрюулхэбши бы даа гэжэ занһан юм ха.

Буддын шажантадай дэлхэйдэ эрэ хүнэй һүр һүлдэ нангин заяатай гэдэг ойлгомжоһоо эдэ бүгэдын сахил журам, ёһо заншалнууд удхатай байгаа бэшэ гү гэжэ һанахаар.

Д. ЖУГДУРОВА.

Аман үгын абдарһаа

ЕВРЕЙНҮҮДЭЙ ХОШОН ЗУГАА

АГУУХЭТЭНЭЙ ҮГЭ

Моисей хэлэһэн гэшэ - дууһандаа Бурханһаа, Соломон - толгойһоо гээ, Христос үгүүлээ - зүрхэ сэдхэлһээ, Маркс - хото гэдэһинһээ, Фрейд - сексхээ. Харин Эйнштейн - юумэн бүхэнэй бүгэдэһнөө дулдыданги ёһонһоо хэды еврейнүүд бииб, тэды һанаа бодол байха.

Наполеон урдаһаа ородуудай хэрэглэһэн тактика. Израилин сэрэгы египедэйхид Синайн сүл губи руу мэхэлэн оруулаад, шанга хүйтэндэ нэрбүүлхыень хүлээнэ.

СЭСЭН ЗУБШӨӨЛ

Израиль зөөжэ ошохоёо һанаһан хүршэдөө:

- Болиш даа, зүдэрхэлши. Москваһаа оройдоол табяад модоной газарта эдэе хоолой айхабтар хомор байхадань, аяар тиишэ холо ошоод, одоол туража үхэхэлши.

ТАЙХАЛ

Рабинович тэмээ түрүүшынхые хараба:

- Харатыл даа! Баарһан энэ морие яатарнь дарлаа гэшэб!

ХЭНИИНЬ ХЭН ГЭЭШЭБ?

- Аба, Карл Маркс гэдэг хэн юм?

- Экономист.

- Манай Циля абгай?

- Циля абгайшни ахалагша экономист ааб даа.

СЭРЭГЭЙ МЭХЭ ХЭРЭГЛЭБЭ

- Египедэй сэрэгшэд зургаан үдэрэй дайнда ямар арга (тактика) хэрэглэб?

Байгал шадарай нютагүүдт

ОЙНЬ БАЯРЫЕ УГТУУЛАН

Декабриин 7-до Улаан-Үдэ хотын 24-дэхи үндэһэн лицей Бурядай арадай поэт Дамба Зодбич Жалсараевтай уулзалга эмхидхэбэ.

Энэ уулзалга олон зоние суглуулжа, һонирхолтойгоор үнгэрөө. Айлшадай тоодо республикын Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ю. И. Будаев, Республикын арадай уран бэлигэй түбэй методист Е. А. Катышевцева, "Байгал" журналай редакторай орлогшо С. Д. Бухаев, Эрдэм һуралсалай министерствын мэргэжэлтэ Б. Д. Тушинова болон бусад уулзалгада хабаадалсаба.

"Таёжная, озерная, степная" гэхэн дуунай зэдэлхэдэ, түби дэлхэй дээрэ гансахан түрэл ороной шэмэг баялг һанагдажа, хүн зоной зүрхэ сэдхэл соо омогорхомо хүсэл мүнхэлүүдэг бээ.

Дуулим Буряад шамайгаа
Дуулангүйгөөр яалайб даа.
Зүрхэн соомни һалбаран
Зүг бүрээрээ бадарыш...

гэхэн шүлэгэй мүнүүд уулзалгын болоһон залай ханада бэцгээтэй. Эгээл эдэ мүнүүд Дамба Зодбичой һанаа сэдхэл эгээл зүбоор элирүүлнэ ха.

Дамба Зодбич Жалсараев һүүлэй үедэ зохёһон шүлэгүүдээ уншаба. Зал соо сугларһан зоной, илангаяа залуушуулай, олон байһанда нордэй тэднэртэ тусхайгаар

зорюуджа, шүлэг бэшһэндэнь нэрьмэ алыга ташалгаар угтаба.

Зүүн зүгэй, илангаяа япон поэзидэ, богони мүртэй шүлэгүүд заншалта ааб даа. Баян дэлгэр буряад хэлэн дээрээ тэрэнэй хурса, богони шүлэгүүдээ уншахадань, онсо шэнжэтэй удхыень ойлгоһон залуушуула шүлэгүүдын ехэл һайшаагдаба һэн.

24-дэхи үндэһэн лицейн һурагшадай, багшанарай, мастернуудай болон банковска колледжын һурагшадай концерт энэ уулзалгы шэмэглээ. Дамба Зодбич Жалсараевтай шүлэгүүд дээрэ мэдээжэ композиторнуудай хүгжэмдэ оруулан дуунууды "Байгал" ансамблиин дуушан Туяна Озоева, лицейн мастер Александр Будаев болон һурагшад уран һайханаар гүйсэдхэбэ. Лицейн буряад хэлэнэй болон литературын багша Очилова Галановна Будацыренова һурагшатаяа суг уулзалгын энэ үдэһыне түрэл хэлэн дээрээ хүтэлбэрилөө.

Уулзалгын түгэсхэлдэ 24-дэхи үндэһэн лицейн зүгһөө Дамба Зодбичтой тус һургуулийн эдир уран дархашадай бүтээһэн "Хун шубуун" гэхэн гарай бэлэг, бусадһыне бэлэг сэлэгүүд барюулагдаба.

Е. ЦЫБЕНОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уулзалгын үедэ. Баруун гарһаа - поэт Д. З. Жалсараев.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

АРАДАЙ ПОЭДЭЙ НЮТАГТА

Байгша оной декабриин 5-6-да Хорин аймагай хүн зон нютагайһаа суута хүбүүн, Бурядай арадай поэт, Буряад Республикын Гүрэнэй Гимнын автор Дамба Жалсараевтай түрһөөр 70 наһанай, зохёохы ажалһыне өхилһээр 50 жэлэй ойнууды тон халуунаар тэмдэглэбэ.

Тэрэ һайндэртэ хабаадахаяа Улаан-Үдэһөө Буряад

Республикын соёлой министрэй орлогшо А. М. Майорова, Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ, поэт Б. С. Дутаров, Бурядай Нинтын эрдэмэй институтдай директор, хэлэ бэлэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдиков, Россин искусствын габьяата ажал ябуулагша, композитор Анатолий Андреев, СССР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев, Россин

габьяата артист Михаил Елбонов, Бурядай оперо болон балетдэй дуушан Дамба Занданов ба бусад ошоһон байна.

Энэ һайндэринүүдэ үнгэргэхэ хэрэгтэ Хорин аймагай соёлой болон эрдэм һуралсалай хүдэлмэрилэгшэд, тус аймагай захиргаанай гулава А. А. Заводской гэгшэд ехэ хубитаа оруулаа.

Манай корр.

ХОЛЫН ИСПАНЯА АЯНШАЛААД...

"Хэнгэргэ" гэхэн фольклорно ансамбль республика соо мэдээжэ болонхой. 1988 ондо Москвада, 1990 ондо үнгэргэгдэһэн аман зохёолой уласхоорондын фестивальда хабаадалсаа һэн. Байгша ондо аяар холын Испани ошожо арадаа түлөөлжэ ерээ. Ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ, багшын ветеран, Ажалай Улаан Тутай орденной кавалер Ольга Ирина Бандеева энэ аяншалга тухай иигэжэ хоорэбэ:

- Ансамблиин 23 дуушан, мүн Улаан-Үдэһөө хэдэ композитор Анатолий Андреев, "Байгал" ансамблиин хуурай Виктор Дыльков, РНМЦ-гэй мэргэжэлтэ Инесса Алсыева Испаниин Барселона хотодо агаарай онгосоор ерэгжэ бууга Тэрэл хүнидөө Мальорка олтирогто оршодог Солеро хотодо Тэндэ 7 хоногой турнада аман зохёолой фестивальда һэмди.

Саапнаа Валенси хото, мүн Эстремадура провинциин туршоод, үшөө 7 хоног соо фестивалиин ехэ гой гэгшын һа хабаадалсаабди. Үшөө 3 хоног Испаниин хойто зүгтэ Хирона хотодо үнгэргоо һэмди.

- Ямар гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд фестивалда дуу, хатар дэлгээгэб?

- Вьетнамай, Солонгос ороной, Турциин, Италиин, Югославиин, Румыниин, Кубын, Мексикийн, Панамын, Бразилиин уран эндэ сугларһаа һэн. Манай Россиһаа Белгород хотын "Хэнгэргэ" нэрэтэй ансамбль хабаадаа. Тэндэ ябахадаа, испани хүндэмүүшэ урин зангыне, ёһо заншалынь адаглаа һэмди. Пүрхэнэй зон оорын онсо соёлтой, хэлэнэй талаар, хунараараань илгардаг юм байна.

- "Хэнгэргын" эгээн эдэбхитэй, үнинэй дуушадһаа Испани ошолсооб?

- Ешин-Хорло Ангаскиева, Софья Банчикова, Вера Геллер, Софья Коныкова, Ангелина Петухова, Даря Сухеева, Александр Прушенов, Валерий Зомонов, Светлана Хамагаева, Александр Гэгшэдыне нэрлэхээр. Гадна Түхэнэй аймагай түбэй байшангай хүдэлмэрилэгшэд Шалсама Дамбялова, Зоя Цыдымова, Гэлэгма Таранова дуун дээрэмнай дуу нэмэлсэһэн байна. "Хэнгэргын" холын аяншалгада Россин Федерацийн республикыннай Соёлой министерство, "Годли" фирмэ туһалаа.

В. БИЛБЭ

ХҮҮГЭДТЭ ТУҢАЛАМЖА

Мухар-Шэбэрэй аймагай зон "Хүүгэдтэ туһалыт!" гэхэн телемарафондо эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Республикын Хүн зоние социальна талаар хамгаалгын министерствын мэргэжэлтэ В. А. Филипповэй хэлэхээр, Никольскийн, Шэнэ-Заганай, Хошуун-Үзүүрэй, Харьяастын хүн зон арга хабаараа, хэн - 1 мянга, 5-10 мянган түхэриг хүүгэдтэ туһаламжын жасада дамжуулан байна.

Жэнээнэ, Хүсөөтэй һургуулийн 6-дахь (хүтэлбэрилэгшэнь Гомбожапова) гэр бүл үншэн хэнэ хүүгэд түхэриг суглуулаа. Шэбэрэй дунда һургуули дэхи классайхид - 7300 суглуулан юм. Хэдэ мүнгэ суглуулан үшэ харин хүүгэдэй үетэ соогоо туһалха гэхэн тон шухала, ямар һайхаанай манай...

Олоной анхар

МОНГОЛ АРТИСТКА ЗҮЖЭГТЭ НААДАХА

Драматург Булад Гавриловтай "Нүүдэл зоной инаг дуурай" гэхэ нэрэтэй зүжэг субботын үдэр, декабриин 16-да, Г. Намсараевтай нэрэмжэтэ буряад драмын академическ театрай дээрэ Россин габьяата артистка Лариса Егоровага театрта харуулагдахань. Энэ зүжэг урдань ород хэлэ режиссер Юрий Александров "Дангина" театрта найруулаа юм.

Удхань иимэ: мүнөө үсын бардам зантай баянай һамга сүхэрөөд, бсэдэе гар хүрэхэ гэжэ ябаһаар, тэрэ эхэнэр ил оложо, сэдхэлээрээ дахин нэргэжэ, ажабайдалайнгаа харуулаа. Мүнөө энэ зүжэг буряад хэлэн дээрэ харуулагдаха. Залуушуулай театрай мэдээжэ артистка Ц. Цолмон урилга гол рольдонь наадаха байна.

Энэ зүжэг "Арсалан" гэхэн хубийн театрта Цолмон аман хабаадалгайгаар Монголд табигдаа һэн. Буряад Республикын искусствын габьяата ажал ябуулаһа, буряад драмын ахмад режиссер Владимир Кондратьев байгша оной һарада Монголой Залуушуулай театрай тайжан дээрэ найруулан табиад, Монгол орондо суурхажа, үндэр хүртэһэн байна.

Үнгэрһэн нийлбэр һарын эхээр Лариса Егорова энэ хабаадахаяа урилгаар Монгол ошожо, амжалта туйлаада бусгаа һэн. Мүнөө харюудань мэдээжэ монгол зүжэгшэ манайда ерэгжэ ха юм.

Энэ зүжэг харахынь театрта дуратайшуулые урижа Энэ зүжэгтэ ехэ тадан бэлитэй Ц. Цолмонтой уулзахынь шадабарийнь сэгнэхыетнай уринабди.

Цыден ЦЫРЕНА

театрай уран зохёолой таһа...

ТЕЛЕВИДЕНИ

ДЕКАБРИИН 18-наа 24 БОЛОТОР

20.10 Параллели.
20.25 Устами младенца.
БУРЯТИЯ
21.00 Мультфильм.
21.20 ТВ-3.
21.30 Авоська.
21.40 "Три сестры" по пьесе А. П. Чехова.

19. ВТОРНИК ОРТВ

16.00 Новости.
16.20 Мультфильм.
16.40 Мультитроллия.
17.10 Волшебный мир.
17.35 Элен и ребята.
18.00 До 16 и старше...
18.30 Семь дней спорта.
19.20 Российскому боксу 100 лет.
Международный турнир.
20.10 Час пик.
20.35 Угадай мелодию.
21.00 Тема.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.45 Любовь Орлова в кинокомедии "Весна".
00.40 Москва. Кремль.
01.00 Хит-парад "Останкино".

РОССИЯ

9.00 Вести.
9.20 Звезды говорят.
9.25 Требуется, требуются...
9.30 Ритмика.
9.45 Медицина XXI века.
10.00 Мультфильм.
10.25 Телегазета.
10.30 Ваш партнер - Газпром.
10.50 Милицейская хроника.
11.00 Вести.
11.30 Ключевой момент.

Бурятское телевидение

17.30 Программа мультфильмов.
18.30 Ая-ганга (этнопедагогикын асуудалнуудаар).
19.10 Курьер.
19.30 Байкал...
Программа "Контакт".
19.40 Гражданин и закон.
20.05 Эхо Чечни.
20.45 Байгал.

РОССИЯ

21.00 Вести.
21.30 Подробности.
21.40 Худ. фильм "Будьте моим мужем".
23.10 Киноафиша.
23.25 Главный здесь Я.
00.00 Вести.
00.25 Автомиг.
00.30 Служба 2990000.
00.45 Последний контракт. 2 серия.
01.50 Река времени.
01.55 Экран криминальных сообщений.

3 КАНАЛ "БУРЯТИЯ" РОССИЯ

17.00 Программа передач.
17.05 Детские новости.
17.20 Вместе весело шагать.
17.50 Месяцеслов.
18.00 Вести.
18.20 Мультфильм.
18.45 Новая линия.
19.10 Мурманск. 4 года спустя.
19.20 Ваш партнер.
19.35 Музей и власть. Часть 1-я.

20.30 L-клуб.
БУРЯТИЯ
21.00 Мультфильм.
21.20 ТВ-3.
21.30 Авоська.
21.40 Кинокомедия "Деловые люди".

20. СРЕДА ОРТВ

7.00 Телеутро.
10.00 Новости.
10.15 Тропиканка.
11.10 Тема.
11.55 В мире животных.
12.30 Угадай мелодию.
13.00 Новости.
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50 30 случаев майора Земана.
16.00 Новости.
16.15 Вкус прессы.
16.20 Мультфильм.
16.40 Кактус и К.
16.50 Домисолька.
17.10 Зов джунглей.
17.35 Элен и ребята.
18.00 Тет-а-тет.
18.50 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
19.20 Тропиканка.
20.10 Час пик.
20.35 Угадай мелодию.
21.00 Сегодня с вами я, цыгане.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.45 Фильм Акиры Курасавы "Ран".

01.40 Без паузы.
02.10 Телевизионная служба новостей.
03.05 Семь дней спорта.
03.35 Парад парадов. Группа "Секрет".

РОССИЯ

9.00 Вести.
9.20 Звезды говорят.
9.25 Требуется, требуются...
9.30 Ритмика.
9.45 Всего понемногу.
10.35 Мульти-пульти.
11.05 Санта-Барбара.
12.00 Вести.
12.30 Телегазета.
12.35 Милицейская хроника.
12.45 Новая линия.
13.00 Крестьянский вопрос.
13.20 Новая линия.

Бурятское телевидение

17.00 Бамбаахай.
17.25 19-дэхи хургуулида (буряад хэлэнэй хэшээлнүүд тушаа).
18.00 "Ракурс" представляет:
Апельсин.
Борт № 1527.
Будни.
19.15 Байкал.
19.25 Телесериал "Династия". 11 серия.

20.15 Курьер.
20.35 Байгал.
20.45 Унтаахай.

РОССИЯ

21.00 Вести.
21.25 Подробности.
21.35 Санта-Барбара.
22.30 Музыка всех поколений.
23.05 На политическом олимпе.
23.50 Автомиг.
00.00 Вести.

00.25 Служба 2990000.
00.45 Международный турнир на приз газеты "Известия". Сборная Финляндии - сборная России.

3 КАНАЛ "БУРЯТИЯ" РОССИЯ

17.00 Программа передач.
17.05 Детские новости.
17.20 Праздник каждый день.
17.30 Чья сторона?
18.00 Вести.
18.20 Дальний Восток.
18.50 Моя война.
19.25 Латвия. 4 года спустя.
19.40 Вас приглашает фирма "Савва".
19.55 Музей и власть. Часть 2-я.
20.25 Своя игра.

БУРЯТИЯ

21.00 Мультфильм.
21.20 ТВ-3.
21.30 Авоська.
21.40 Маски-шоу.

21. ЧЕТВЕРГ ОРТВ

7.00 Телеутро.
10.00 Новости.
10.15 Тропиканка.
11.05 Мультфильм.
11.25 Клуб путешественников.
12.10 Смехопанорама.
12.40 Смак.
13.00 Новости.
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50 30 случаев майора Земана.
16.00 Новости.
16.15 Вкус прессы.
16.20 Мультфильм.
16.40 Лего-го.
17.10 Тин-тоник.
17.35 Элен и ребята.
18.00 Рок-урок.

18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
19.20 Тропиканка.
20.10 Час пик.
20.35 Смехопанорама.
21.05 Театр плюс ТВ. Наталья Андрейченко.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.45 Олег Янковский в фильме "Полеты во сне и наяву".
00.20 Хоккей. Международный турнир на приз газеты "Известия". Сборная России - сборная Швеции. 2 и 3 периоды.

02.00 Музобоз.
02.45 телевизионная служба новостей.
03.40 Семь дней спорта.

РОССИЯ

9.00 Вести.
9.20 Звезды говорят.
9.25 Требуется, требуются...
9.30 Ритмика.
9.45 Всего понемногу.
10.35 Милицейская хроника.
10.45 Крестьянский вопрос.
11.05 Санта-Барбара.
12.00 Вести.
12.30 Телегазета.
12.35 Новая линия.

Бурятское телевидение

17.00 Программа передач.
17.05 Детские новости.
17.20 Вместе весело шагать.
17.50 Месяцеслов.
18.00 Вести.
18.20 Мультфильм.
18.45 Новая линия.
19.10 Мурманск. 4 года спустя.
19.20 Ваш партнер.
19.35 Музей и власть. Часть 1-я.

22, пятница

6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Политика. Экономика. Реформы".
7.45-8.10 Ежемесячный выпуск передачи "Боди сэдхэл" (на бур.яз.)
12.00-13.00 "Час вашего письма". Муз.программа по заявкам радиослушателей.
19.02-19.52 Информационная программа "Вчера. Сегодня. Завтра".

23, суббота

6.12 "Сельские заботы".

17.00 Программа мультфильмов.
17.25 Курьер.
17.45 Не хлебом единым...
18.15 Байкал.
18.25 Тележурнал "Сэлэнгэ". К 70-летию народного поэта Республики Бурятия Д. З. Жалсараева.
19.25 Телесериал "Династия". 12 серия.
20.15 Выборы-95. Итоги.
20.45 Байгал.

РОССИЯ

21.00 Вести.
21.25 Подробности.
21.35 Санта-Барбара.
22.30 Маски-шоу.
23.05 Река времени.
23.10 По-русски.
23.40 Служба 2990000.
00.00 Вести.
00.25 Автомиг.
00.30 Тишина.
01.00 Худ. фильм "Пешаварский вальс".

Экран криминальных сообщений.

3 КАНАЛ "БУРЯТИЯ" РОССИЯ

17.00 Программа передач.
17.05 Детские новости.
17.20 Праздник каждый день.
17.30 Чудный город.
18.00 Вести.
18.20 Мульти-пульти.
18.45 Новая линия.
19.20 Никто не забыт.
19.25 Музей и власть. Часть 3-я.
19.55 Ваш партнер.
20.10 Непопулярная тема.
20.25 Прогноз.

БУРЯТИЯ

21.00 Мультфильм.
21.20 ТВ-3.
21.30 Авоська.
21.40 Боевик "Мужской талисман".

22. ПЯТНИЦА ОРТВ

7.00 Телеутро.
10.00 Новости.
10.15 Тропиканка.
11.05 Хоккей. Международный турнир на приз газеты "Известия". Сборная России - сборная Швеции. 2 и 3 периоды.
12.25 Пока все дома.
13.00 Новости.
13.10 В эфире ГТРК "Мир".
13.50 30 случаев майора Земана.
16.00 Новости.
16.15 Вкус прессы.
16.20 Мультфильм.
16.45 Новая реальность.
17.05 Фильм-сказка "Три толстяка".
18.30 Семь дней спорта.
19.00 Новости.
19.20 Тропиканка.
20.10 Дикое поле.
20.25 Человек и закон.
20.55 Поле чудес.
21.45 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Время.
22.45 Детективное агентство "Лунный свет".
23.55 Взгляд.
00.40 Трасса.
01.00 Триллер "Опасные игры".
02.40 Семь дней спорта.
03.10 Русские гвозди.
03.35 Телефильм "Дневной поезд".

6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 "Как живешь, ветеран?". Беседа с участником Великой Отечественной войны В. Б. Мардоленовым.
7.45-8.00 "Радиобиблиотека". Рассказ К. Карнышева.
8.10-9.00 Информационная программа "Вчера. Сегодня. Завтра".
19.01-19.58 "Степные мелодии". Радиожурнал.

24, воскресенье

7.22 Информация, объявления.
7.30-8.00 Утренний концерт "Здравствуй, зима!"
8.10-9.00 Литературно-художественная программа "Алтаргана".
9.10-10.00 Школьный канал. Радиоспектакль по пьесе М. Батона "Проделки черно-бурой лисы".
12.10-13.00 Передача музыкальной редакции.

РАДИО

ДЕКАБРИИН 18-НАА 24 БОЛОТОР

М.Шагдуров (на бур.яз.)
12.10-13.00 "Из сокровищницы народных песен". Муз.передача с участием фольклорного ансамбля "Ангара" (на бур.яз.)
19.22-19.52 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
20, среда
6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Юность республики" (на бур.яз.)
7.47-8.10 "Встреча с интересным человеком". Беседа с председателем Совета ветеранов республики М.Ц.Гармаевым.

19.22 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
19.52-20.07 "Алтан-зула". Передача для детей.
21, четверг
6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Резонанс". В передаче принимает участие министр образования республики С.Д.Намсараев.
7.47-8.00 Утренний концерт.
12.10-13.00 Муз.передача из цикла "Встреча для вас". Играет ансамбль старинной музыки "Ренессанс".
19.22-19.52 Республиканские

известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Политика. Экономика. Реформы".
7.45-8.10 Ежемесячный выпуск передачи "Боди сэдхэл" (на бур.яз.)
12.00-13.00 "Час вашего письма". Муз.программа по заявкам радиослушателей.
19.02-19.52 Информационная программа "Вчера. Сегодня. Завтра".

23, суббота

6.12 "Сельские заботы".

12.10-13.00 "Из сокровищницы народных песен". Муз.передача с участием фольклорного ансамбля "Ангара" (на бур.яз.)
19.22-19.52 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
20, среда
6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Юность республики" (на бур.яз.)
7.47-8.10 "Встреча с интересным человеком". Беседа с председателем Совета ветеранов республики М.Ц.Гармаевым.

19.22 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
19.52-20.07 "Алтан-зула". Передача для детей.
21, четверг
6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Резонанс". В передаче принимает участие министр образования республики С.Д.Намсараев.
7.47-8.00 Утренний концерт.
12.10-13.00 Муз.передача из цикла "Встреча для вас". Играет ансамбль старинной музыки "Ренессанс".
19.22-19.52 Республиканские

известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.12 Республиканские известия (вып. на бур. и рус.яз.)
6.40 Обзор республиканских газет.
6.45-7.00 Информация, объявления.
7.22 Программа "Политика. Экономика. Реформы".
7.45-8.10 Ежемесячный выпуск передачи "Боди сэдхэл" (на бур.яз.)
12.00-13.00 "Час вашего письма". Муз.программа по заявкам радиослушателей.
19.02-19.52 Информационная программа "Вчера. Сегодня. Завтра".

ТЕЛЕВИДЕНИ

- РОССИЯ**
- 9.00 Вести.
  - 9.20 Звезды говорят.
  - 9.25 Требуется, требуются...
  - 9.30 Ритмика.
  - 9.45 Всего понемногу.
  - 10.35 Антракт.
  - 10.45 Крестьянский вопрос.
  - 11.05 Санта-Барбара.
  - 12.00 Вести.
  - 12.30 Милицейская хроника.
  - 12.40 Торговый дом.
  - 13.00 Телегазета.
  - 13.05 Между сказкой и былью.
  - 13.20 Новая линия.
- Бурятское телевидение**
- 17.00 Программа мультфильмов.
  - 17.30 Молодежная программа "Лимонад".
  - 18.00 Театр и зритель. Заслуженный деятель искусств РБ К. В. Кондратьев.
  - 18.55 Буряад орон.
  - 19.40 Курьер.
  - 20.00 Панорама Бурятии.
  - 20.45 Унтаахай.
- РОССИЯ**
- 21.00 Вести.
  - 21.25 Подробности.
  - 21.35 Санта-Барбара.
  - 22.30 Поэт Александр Малинин.
  - 23.05 Река времени.
  - 23.10 К-2 представляет.
  - 23.50 Автомиг.
  - 00.00 Вести.
  - 00.25 Служба 2990000.
  - 00.40 Первый шаг. Благотворительный марафон.
  - 02.05 Леда.
- 3 КАНАЛ "БУРЯТИЯ"**
- 17.00 Программа передач.
- РОССИЯ**
- 17.05 Детские новости.
  - 17.30 Продленка.
  - 17.50 Месяцеслов.
  - 18.00 Вести.
  - 18.20 Дисней по пятницам.
  - 20.10 Клуб губернаторов.
- БУРЯТИЯ**
- 21.00 Мультфильм.
  - 21.20 ТВ-3.
  - 21.30 Авоська.
  - 21.40 Кинокомедия "Покровские ворота".
- 23. СУББОТА**
- ОРТВ**
- 8.45 Телеканал "Подъем".
  - 9.45 Слово пастыря.
  - 10.00 Новости.
  - 11.30 Не зевай.
  - 12.00 Утренняя почта.
  - 12.35 Смак.
  - 12.50 Живопись: великие имена.
  - 13.20 Бомонд.
  - 13.40 Звезды российского искусства.
  - 14.15 Фильмы нашей памяти. Екатерина Воронина.
  - 16.00 Новости.
  - 16.20 Автомобиль и Я.
  - 16.50 В мире животных.
  - 17.30 Америка с Таратутой.
  - 18.00 Как-то раз.
  - 18.10 Умники и умницы.
  - 19.00 Новости.
  - 19.20 Телескоп.
  - 19.50 Праздник сатиры и юмора. Фестиваль "Золотой Остап".
  - 21.45 Спокойной ночи, малыши!
  - 22.00 Время.
  - 22.45 Что? Где? Когда?
  - 23.55 Детективное агентство "Лунный свет".
  - 01.05 Коллекция I канала. Фильм Жана-Жака Беннекса "Дива".
  - 03.05 Аквариум. Центр циклона.
  - 03.50 Телефильм "Три ненастных дня".
- РОССИЯ**
- 9.00 Вести.
  - 9.20 Подробности.
  - 9.30 Звезды говорят.
  - 9.35 Вовлукания, или Загадка доктора Никодима.
  - 10.05 Одиссея. 23 серия.
  - 12.15 Чудо-кисточка.
  - 10.50 Этикетка.
  - 11.00 Правительственные будни.
  - 12.15 Твои возможности, человек.
  - 12.45 Российское бюро путешествий.
  - 13.30 Лучшие игры НБА.
  - 14.30 Карьера.
  - 15.00 Вести.
  - 15.30 Де-факто.
  - 15.45 Танц-экспресс.
  - 16.00 До Москвы далеко.
  - 16.45 Рождество комиссара
- Мегрэ. Часть 1-я**
- 17.35 Веди.
  - 18.05 Горячая десятка.
  - 19.00 Театр моей памяти.
  - 19.30 Большой скандал.
  - 20.00 Аншлаг и К.
  - 21.00 Вести.
  - 21.25 "Битлз". "Великая четверка". Фильм 5-й.
  - 22.30 Торговый дом.
  - 22.35 Мировая деревня.
  - 23.05 Антракт.
  - 23.15 XX век в кадре и за кадром. Станислав Говорухин.
  - 00.10 Автомиг.
  - 00.15 Служба 2990000.
  - 00.30 Звуковая дорожка.
  - 01.20 Река времени.
  - 01.25 Служба 2990000.
  - 01.40 Худ. фильм "Прощание осени".
- 3 КАНАЛ "БУРЯТИЯ"**
- 18.00 Мультфильм.
  - 18.20 Домовой.
  - 18.50 Комедия "Какая чудная игра".
- 24. ВОСКРЕСЕНЬЕ**
- ОРТВ**
- 8.50 Тираж "Спортлото".
  - 9.00 Телеканал "Подъем".
  - 10.00 Новости.
  - 11.30 Пока все дома.
  - 12.00 Утренняя звезда
  - 12.50 Из первых рук.
  - 13.30 Играй, гармонь.
  - 14.00 Русский мир.
  - 14.25 Под знаком "Пи".
  - 14.55 Мой друг "лошадь".
  - 15.25 Смехопанорама.
  - 16.00 Новости.
  - 16.20 Дети Чечни.
  - 16.40 Музыка в эфире.
  - 17.30 Клуб путешественников.
  - 18.15 Мультфейерверк.
  - 19.00 Новости.
  - 19.20 Трасса.
  - 19.55 Лучшая российская мультипликация.
  - 20.00 Оба-на.
  - 20.45 Главный приз Каннского фестиваля. Кинодрама "Пианино".
  - 23.00 Воскресенье.
  - 00.00 Детективное агентство "Лунный свет".
  - 01.05 Любовь с первого взгляда.
  - 01.45 В-А. Моцарт "Месса под Рождество".
  - 02.35 Телефильм "Ехали в трамвае Ильф и Петров" (до 03.40).
- РОССИЯ**
- 9.00 Вести.
  - 9.20 Звезды говорят.
  - 9.25 Первый дубль.
  - 9.40 Одиссея. 24 серия.
  - 10.05 Грош в квадрате.
  - 10.35 Служба 2990000.
  - 10.50 Доброе утро.
  - 11.20 Аты-баты.
  - 11.50 Антракт.
  - 11.55 Торговый дом.
  - 12.00 Вести в 11.
  - 12.15 В мире авто и мотоспорта.
  - 12.45 Тайны животных.
  - 13.40 Большой хоккей.
  - 14.20 Книжная лавка.
  - 14.45 Казахстан. 4 года спустя.
  - 15.00 Вести.
  - 15.30 Не вырубите.
  - 15.45 Рождество комиссара Мегрэ. Часть 2-я.
  - 16.40 Золотая шпора.
  - 17.10 Возьми крест свой... Мария Миронова.
  - 18.05 Три богатыря.
  - 18.55 Волшебный мир Диснея.
  - 19.50 "Битлз". "Великая четверка". Фильм 6-ой.
  - 20.50 Автомиг.
  - 21.00 Вести.
  - 21.25 Аргентинское танго.
  - 21.35 Художественный фильм "Приключение няни" (США).
  - 23.30 У Ксюши.
  - 00.00 Служба 2990000.
  - 00.20 Река времени.
  - 00.25 Рождественский концерт.
  - 01.55 Служба 2990000 (до 02.10).
- 3 КАНАЛ "БУРЯТИЯ"**
- 18.00 Мультфильм.
  - 18.20 Факт.
  - 18.30 Авоська.
  - 18.40 Православная программа "Воскресенье".
  - 19.20 Боевик "Динозавры XX века".

ЗҮРХЭ СЭДЬХЭЛЭЭРЭЭ ЗОНТОЙ ХОЛБООТОЙ

Мэдээжэ тележурналист В. В. Измайловой зохёохы ажалай ойн үдэш

Мэдээжэ тележурналист, Бурядай гүрэнэй теле радиокомпаниин түрүүлэгшын орлогшо, Россин соёлой габыята худалмэрилэгшэ, республикын Журналистнуудай холбооны Ярослав Гашегай нэрэмжэтэ шангай лауреат Виктор Вавилович Измайловой зохёохы ажалай 30 жэлэй ойдо зориулагдаһан үдэшэ баярай оршон байдалда хотын хүүгэдэй болон эдиршүүлэй ураг бэлгэй ордон соо болобо. "Үдэшын амар мэндэ, ханинар" гэжэ нэрлэгдэһэн телевизор харагшадай һайндэр онсо шэнжэтэйгээр үнгэрөө. Тайзанай ара талын хүшэгэдэ нүхэр ёһоной шог ёрто зурга үлгөөтэй: сэнхир экран дээрһээ юбиляр холье хаймадан шэртэнэ, хажуудан - гарай дэбтэр, хурса гуурһан,

микрофон... Доогуурнь тэрэнэй бэлдэдэг, эмхидхэдэг, хүтэлдэг дамжуулануудай гаршагууд аржытар бэйгэдэнхэй. Бурядай телевидениин нэрлэгхэнэ хойшо хүдэлжэ байдаг журналист Валерия Леонидовна Николайчук энэ үдэшые нэрхэдээ, шабьяа халуунаар амаршалаад, саашаадаа бүри сэхэ амжалта туйлахыень хүсэбэ. Урда тээнэ телестудияд хүдэлхэн, мүнөө хотын залуушуулай театрай ахмад

режиссер Анатолий Баскаков Даша басагантаяа гүн сэдьхэлхээ амаршалаад, дуу бэлэглээ. Ушарынь гэхэдэ, Даша хадаа залуугаар наһа бараһан диктор Ольга Батковагай басаган ха юм.

Бурядай округой христиан хүзэгтэнэй жаяг журам сахигша-харгалзалагша эсэгэ Игорь тайзан дээрэ гаража, Виктор Измайловые баярта ойгоорнь амаршалаад, нангин хэрээһэ айлагдаба.

Удаань Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Карнышев амаршалгаяа ородой элитэ ежэ поэт Михаил Светловой "Залуу наһан" гэжэ шүлэг сооһоо абтаһан "Зүрхэ сэдьхэлээрээ зонтой холооотой ябаханаа дэмбэрэлтэй һайхан юумэн үгы" гэхэн үгэнүүдээр түгэсхэнэн багана. Улаан-Үдэ хотын өөһөдыгөө хүтэлбэрилгын гулваа А. Г. Лубсанов үрэлэй һайхан үгэнүүдые хэлээд, хотын захиргаанай Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгээр шагнаа.

Бүгдэ буряалуудай үндэһэн соёлой эбэлэй президент Д.Н. Д. Дутаров, вице-президент Б. Д. Баяртуев, Буддын шажантай түбэй захиргаанай лид-хамба Доржо лама, республикын эмхи зургаануудай, промышленна

предприятинуудай, банк хүтэлбэрилэгшэд, республикын Президенттын Правительствын хэ албанай "Буряад үнэн", Бурятии газетэ, түлөөлэгшэд журтэнүүд нүхэртөө гүн сэдьхэн хандажа, амар дэбтэрнүүдые, шангуудые барюулба. Түгэсхэлдэнэ буряад теле радиокомпани хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлдэг нүхэдэнь гаралайхидынь Вавилович Измайлов амаршалхадаа, ажал амжалта, ута наһа, удаа эдлэхыень үрэлэн бай

ЗУРАГУУДАЭЭРЭ: болон эдиршүүлэй бэлгэй, оргоной дуунуудай "Полансамбал" амаршал үгэшые хүтэлэгшэ редактор Туяна Лытэ "Бамбаахай" гэжэ дамжуулгые хүтэлэгшэ басагахан юби амаршалжа байна. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правитель

<p>Редакторай орлогшо С. Д. РИНЧИНОВ.</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИПЖИГОВ Б-М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. И. (редакторай орлогшо), ОЧНРОВ С. Д., ПИПТАЕВ В. П. (хэлбэлэй директор), ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Ц.Б. (редактор), САМБЯЛОВА Т.В.</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвиллин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэлбэлэй 2 хууданан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4327.</p> <p>Хэлбэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.</p>	<p>Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэлбэгдээ.</p> <p>Директорайн телефон: 2-40-45.</p> <p>Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай.</p> <p>Заказ №238.</p>
--	--	---	---

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарини - 2-50-52, секретаринадай - 2-60-91, таһагууд: илэ политическо - 2-55-97 (даагшан), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшан), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон һургуулинуудай - 2-60-21, (даагшан), 2-42-19; Закаменскда - 30-61.

"Бурятия" хэлбэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.